อ
158.2
อ493ผ

ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษี กรุงเทพมหานคร

ต.ค. 2542
1

สารนิพนธ์

ของ

อังศุธร ถิ่นหลวง

เสนอต่อ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2542

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
126181

สารนิพนธ์

เรื่อง

ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษี กรุงเทพมหานคร

ของ

นางสาวอังศุธร ถิ่นหลวง

ได้รับอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก จิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจิตวิทยาการแนะแนว

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล)
หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

วันที่...24.....เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ.....2542.....

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธาน
(ดร.นันทา สู้รักษา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

ประกาศคุณาปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากท่านดร.นันทา สู้รักษา และท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนข้อคิดและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ใหญ่ บุญรัตน์ เดชะ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดภาษี ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ท้ายสุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา - มารดา ที่คอยให้กำลังใจจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

อังศุธร ถิ่นหลวง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1.	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2.	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
	ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดง.....	4
	ทฤษฎีพฤติกรรมกล้าแสดงออก.....	4
	ความบกพร่องด้านพฤติกรรมการแสดงออก.....	12
	ลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออก	14
	ชนิดของพฤติกรรมกล้าแสดงออก.....	15
	องค์ประกอบของพฤติกรรมกล้าแสดงออก.....	16
	หลักการและเทคนิคที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก	17
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก	21
	งานวิจัยในประเทศ	21
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	22
	ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์.....	23
	ลำดับขั้นของการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์	27
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์.....	31
	งานวิจัยในประเทศ.....	31
	งานวิจัยในต่างประเทศ	32

บทที่ หน้า

3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 33
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 33
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า..... 33
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 36
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 37

4. การวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า..... 39
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 39
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 39

5. บทย่อ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 42
บทย่อ..... 42
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 42
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า..... 42
วิธีดำเนินการทดลอง..... 42
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 43
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า 43
อภิปรายผล..... 43
ข้อเสนอแนะ..... 46

บรรณานุกรม 47

ภาคผนวก 53

ประวัติผู้วิจัย..... 106

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมกล้าแสดงออกและ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก..... 7

2 การเปรียบเทียบความรู้สึกและผลของการกระทำ ระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และพฤติกรรมก้าวร้าว..... 9

3 การเปรียบเทียบตัวแปรของพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกและพฤติกรรมกล้าแสดงออก..... 10

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประชากรของชาติให้มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของสังคม กระบวนการทางการศึกษาจัดสร้างขึ้นมาเพื่อการแก้ไขปัญหาทางสังคมและช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ ดังนั้นระบบการศึกษาจึงเป็นเสมือนภาพสะท้อนของระบบสังคมที่กว้างใหญ่ เป็นทั้งผลผลิตและเป็นเหตุปัจจัยส่วนหนึ่งของสังคม กล่าวคือ ต่างก็เป็นเหตุและเป็นผลต่อกัน ขบวนการทางการศึกษาเป็นการผลิตซ้ำหรือปลูกฝังอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ ให้แก่ประชากรของชาติอันเป็นกลไกเพื่อการอยู่รอดและดำรงอยู่ของชาติ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตซึ่งก็คือ การส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านอย่างเหมาะสมนั่นก็คือ การพัฒนาทางร่างกายบุคลิกภาพ การพัฒนาทางด้านสติปัญญาหรือสมรรถภาพทางสมองและพัฒนาทางด้านอารมณ์ (พรรณราย ทรัพยประภา. 2541 : 6) แต่การจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และไม่สามารถเตรียมคนไทยให้เผชิญกับระบบการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นได้ทำให้สังคมไทยอ่อนแอ เกิดการขัดแย้ง และเกิดการวิกฤต ซึ่งเกิดจากการศึกษาไทยไม่มีพลังพอที่จะสร้างความเข้มแข็งให้สังคมไทย โดยให้มีทรรศนะใหม่ จิตสำนึกใหม่ และทักษะใหม่ที่จะสามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ เพราะในช่วงที่ผ่านมาการศึกษาของเรามุ่งเน้นที่การสอนโดยการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาโดยการท่องจำ ซึ่งทำให้ผู้เรียนคิดไม่เป็น ทำไม่เป็นและแก้ปัญหาไม่เป็นทำให้การศึกษาของเราประสบความล้มเหลวในการพัฒนาคน (ประเวศ วะสี. 2541 : 21) ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบซึ่งมีคุณลักษณะมองกว้างคิดไกลใฝ่ดีและมีทักษะสำหรับสังคมยุคใหม่หรือสำหรับแบบโลกาภิวัฒน์โดยยึดการเรียนรู้ตามแนวการสร้างองค์ความรู้ ความสามารถด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริม สนับสนุนและสร้างบรรยากาศให้เด็กเกิดความคิดอย่างอิสระกล้าเสนอแนวความคิดของตนเอง กล้าแสดงออก กล้าวิพากวิจารณ์และแสดงเหตุผล ซึ่งการจัดสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสร้างสรรค์ในเด็กและเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจและค้นคว้าด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาความคิดและมีทักษะทางสังคมซึ่งจะเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติจริงในการดำรงชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้จริง ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่จะช่วยแก้ไขวิกฤตทางการศึกษาได้ในปัจจุบัน (กรมวิชาการ. 2541 : 38)

จากที่กล่าวมาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนในแนวใหม่ประสบความสำเร็จได้และเป็นทักษะทางสังคมที่จำเป็นของบุคคลในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้มีการฝึกอบรมให้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการจัดโปรแกรมการฝึกเพื่อแก้ไขบุคคลที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้นจะประกอบไปด้วยการแสดงแบบอย่าง เกม บทบาทสมมติ การอภิปราย การแสดงความคิดความรู้สึก ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของสุรจิตต์ แสงอรุณ (2529 : 47 – 50) ซึ่งศึกษาพบว่าการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหัวเสือบุญแจ่มเนียมนิล จังหวัดสมุทรปราการ มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในกลุ่มเพื่อนสูงขึ้น นอกจากนี้ จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล (2532 : 57) ได้ทำการศึกษาพบว่า การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า การสร้างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อนำมาพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนได้หรือไม่

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อต้องการศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกด้วยกลุ่มสัมพันธ์
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกลุ่มสัมพันธ์จะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน อันเนื่องมาจากพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียนและจะเป็นแนวทางที่จะนำกลุ่มสัมพันธ์ไปพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง การทดลองโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์นี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2541 ของ โรงเรียนวัดภาษี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 50 ลงมาจำนวน 22 คน และเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 20 คน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อตนเองของนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าตนเองมีความกล้าในการแสดงออกในชั้นเรียนในลักษณะร่วมกิจกรรมด้านการเรียนการสอนตามสิทธิแห่งตนเองและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นมากน้อยเพียงไร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1.1 พฤติกรรมทางวาจา

1.1.1 กล้าตอบคำถามของครูด้วยความมั่นใจ

1.1.2 กล้าซักถามและยอมรับในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ

1.1.3 กล้าพูด บรรยาย อธิบาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

1.1.4 กล้าพดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตผล

2. กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสกระทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดที่เกิดจากการทำกิจกรรมเหล่านั้นร่วมกันจนทำให้สมาชิกได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันและเกิดการยอมรับตนเองและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองได้

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
   1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
   1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์

เอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้น ได้มีผู้ให้คำจำกัดความและความหมายของคำว่า “พฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Behavior)” ดังนี้คือ

ซุบิชอป (Sue Bishop. 1995 : 5) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า เป็นการแสดงความรู้สึกออกมาเป็นคำพูดด้วยความมั่นใจ ซึ่งเป็นไปในลักษณะทางบวกซึ่งเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้พูด และเป็นการแสดงถึงความต้องการ การแสดงความคิดเห็น ซึ่งการกล้าแสดงออกเป็นทักษะทางบุคลิกภาพของคน การกล้าแสดงออกเป็นเรื่องของประสิทธิภาพในการสื่อสาร การเลือกใช้คำพูดในแต่ละสถานการณ์ รวมถึงระดับเสียง ความดังของเสียง การแสดงภาษาท่าทางและข่าวสารที่จะส่งถึงบุคคลอื่น

อัลเบอร์ติ และเอมมอนส์ (Alberti and Emmons. 1995 : 85 – 86) ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า เป็นพฤติกรรมที่บุคคลสามารถทำในสิ่งที่เขาสนใจ การเรียกร้องที่ปราศจากความกังวลใจ การแสดงความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมาด้วยความสบายใจ หรือกระทำตามสิทธิของตนเองและมีการพิจารณาถึงสิทธิของผู้อื่น

โวลเป้ และราซารัส (สุปรียา ดันสกุล. 2537 : 54) ให้ความหมายว่า เป็นการแสดงออกของสิทธิและความรู้สึกที่สังคมยอมรับ การแสดงออกนี้รวมทั้งความโกรธ ความไม่มีเหตุผล ความขัดแย้งและความรำคาญ และการแสดงออกทางบวก ได้แก่ ความยินดี ความชื่นชม และความรัก

บราวน์ (Gwynne Wilson Brown. 1994 : 4 – 5) ได้ให้ความหมายว่า การกล้าแสดงออกเป็นการพูดที่มาจากความ ซื่อสัตย์ สุจริต ความจริงใจ และเป็นการพูดที่แสดงถึงการเคารพ

ในสิทธิที่เท่าเทียมกันที่มีต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นการควบคุมอารมณ์และความรู้สึก เป็นการพูดที่แสดงถึงการยืนหยัดในความถูกต้อง

ลินดา และอาดัมภ์ (Linda and Adams. 1982 : 3 – 4) ได้ให้ความหมายของการกล้าแสดงออกว่า เป็นการใช้ประโยคที่เหมาะสมซึ่งแสดงออกถึงการเป็นตัวของตัวเอง การพูดอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งประกอบด้วยความซื่อสัตย์ การเปิดใจที่จะรับฟัง และการพูดเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ์อันชอบธรรม

มารินด์ (Marion. 1990 : 26 – 27) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า เป็นการยืนหยัดอยู่บนความถูกต้องซึ่งปราศจากการทำลายและการเห็นแก่ตัว เป็นการแสดงความรู้สึก ความคิดออกมาเป็นคำพูด ซึ่งจะทำให้ผู้พูดเกิดความมั่นใจและความเป็นอิสระซึ่งนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สุรีย์ จันทรโมลี (2540 : 61) ได้ให้ความหมายของคำว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า เป็นการอ้างสิทธิ การใช้สิทธิ สิทธิพึงได้รับ สิทธิพึงแสดงออก การปกป้องสิทธิของตนเอง การรักษาผลประโยชน์ตัวเอง การโต้แย้งด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงโดยไม่ใช้อารมณ์ การยืนหยัดปกป้องสิทธิตัวเองโดยไม่กังวล การกล้าแสดงออกถึงความต้องการของตัวเองโดยไม่เสียความสัมพันธ์ ไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือนร้อนไม่แสดงความโกรธโจมตีผู้อื่น แต่จะเป็นการพูดสื่อสารกันด้วยเหตุผล ข้อเท็จจริงไม่ใช้กลไกป้องกันตัวเอง

สุปรียา ตันสกุล (2537 : 57) ได้ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการกล้าแสดงออกไว้ดังนี้

1. เป็นทักษะการแสดงออกทั้งพฤติกรรม และความรู้สึกทางบวกและทางลบเพื่อลดความวิตกกังวล
2. เป็นทักษะความสามารถของบุคคลในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นในสังคม
3. เป็นการแสดงออกถึงสิทธิที่บุคคลมีอยู่ แต่ไม่ล่วงเกินสิทธิของคนอื่น
4. การแสดงออกเหล่านี้แสดงถึงประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาทางสังคม
5. การแสดงออกเหล่านี้ขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคมด้วย
6. การแสดงออกที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งนำไปสู่การเสี่ยงต่อการสูญเสียการได้รับการเสริมแรงและอาจจะได้รับการลงโทษจากความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่บุคคลสามารถพูดหรือกระทำตามความรู้สึกนึกคิดได้อย่างเหมาะสม ทั้งภาษาถ้อยคำ ภาษาท่าทาง ที่เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น ซึ่งเมื่อกระทำหรือแสดงออกไปแล้วไม่มีความวิตกกังวลหรือความยากลำบากใจ

คลากส์ (Clark. 1978 : 11) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า เมื่อบุคคลต้องการสื่อสารเพื่อพิทักษ์สิทธิตัวเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยกล้าที่จะพูดถึงความคิด

ความรู้สึก ความปรารถนา การเตรียมตัวก่อนพูดจะต้องมีความรับผิดชอบในการสื่อสารทั้งหมด โดยตั้งเป้าหมายของการพูดและพฤติกรรมการแสดงออกให้ชัดเจนจะต้องรับรู้ว่าพูดกับใคร พูดที่ไหน พูดอย่างไร

สรุปได้ว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง การแสดงความรู้สึกออกมาเป็นคำพูดเพื่อพิทักษ์สิทธิของตนเอง โดยกล้าที่จะพูดถึงความต้องการและความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเอง โดยปราศจากความกังวลใจเป็นการพูดที่มาจาก ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ

ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกที่พบโดยทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวันแบ่งออกเป็น 3 แบบดังนี้

1. พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกไม่กล้าพูด (Passive Behavior หรือ Nonassertiveness Behavior) บุคคลซึ่งมีลักษณะไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าพูดถึงความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ ความต้องการของตนเอง อย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากเหตุผล หลายประการ เช่น มีความกังวล มีความกลัว ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่เคยปฏิบัติ ไม่มีทักษะหรืออาจถูกอิทธิพลบางอย่างกดดัน ไม่กล้าแสดงความรู้ความคิดเห็นอาจมองตัวเองในแง่ลบ ไม่เชื่อถือตัวเอง (Loss of Self Esteem)

2. พฤติกรรมการกล้าแสดงออก กล้าพูด (Assertiveness Behavior) บุคคลที่มีลักษณะการแสดงออกทางท่าทาง ใช้คำพูดลักษณะตรงไปตรงมาเป็นการแสดงออก การพูดแบบปกติธรรมชาติ ในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง ในทางที่ไม่ล่วงล้ำสิทธิผู้อื่น ไม่ก้าวก่ายสิทธิผู้อื่นไม่โจมตีผู้อื่น การยืนหยัดเป็นตัวของตัวเอง การปกป้องสิทธิตัวเอง

3. พฤติกรรมการแสดงออกแบบก้าวร้าว (Aggressive Behavior) บุคคลที่มีลักษณะการแสดงออกอย่างก้าวร้าว เป็นการแสดงออกในการเรียกร้องสิทธิตัวเอง โดยไม่สนใจว่าการพูดการแสดงออกของตัวเองจะไปกระทบกระเทือนความรู้สึกหรือไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่นหรือไม่ หรือการแสดงพฤติกรรมที่บีบบังคับผู้อื่นอย่างไม่มีเหตุผลใช้อำนาจข่มขู่ซึ่งแสดงออกทั้งการใช้คำพูด น้ำเสียง ท่าทาง สายตา ในลักษณะจะเอาชนะผู้อื่น เป็นการแสดงเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกผู้อื่น ทำให้บุคคลอื่นต่อต้าน อับอาย โกรธ ไม่พอใจนำไปสู่การสูญเสียการทำลายสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น

อัลเบอร์ติและเอมมอนส์ (วัฒนา พันธ์เมฆา. 2528 : 17 – 18 ; อ้างอิงจาก Alberti and Emmons. 1978) ได้รวบรวมลักษณะสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ดังนี้

1. เป็นการแสดงตนออกมาให้ปรากฏ
2. เป็นการแสดงออกมาอย่างจริงใจ
3. เป็นการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา
4. มีลักษณะเป็นการส่งเสริมตนเอง

5. ไม่มีลักษณะที่เป็นการทำร้ายความรู้สึกของคนอื่น

6. บางครั้งต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น พูดแสดงความรู้สึก แสดงความคิดเห็นขอร้อง เป็นต้น

7. บางครั้งไม่ต้องใช้คำพูดในการสื่อสาร เช่น การใช้สายตา น้ำเสียง ท่าทาง การวางตัว เป็นต้น

8. มีความเหมาะสมแก่บุคคล และสถานการณ์มากกว่าที่จะเป็นลักษณะสากล

9. มีลักษณะรับผิดชอบต่อสังคม

10. เป็นลักษณะผสมผสานกันของทักษะที่ได้เรียนรู้มา ไม่ใช่ลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

ทฤษฎีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

เคลเล่ย์ (Kelley. 1979 : 20) ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertion Theory) ไว้ว่า ทฤษฎีการกล้าแสดงออกเป็นทฤษฎีการตอบสนองทางพฤติกรรมศาสตร์แบบหนึ่ง ที่นำมาใช้กันมากโดยการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมให้แก่ผู้ที่มีความประสงค์จะปรับพฤติกรรมของตนเอง อาจเรียกได้ว่าเป็นทฤษฎีการป้องกันสิทธิ คือ เป็นการแสดงสิทธิอันพึงมีพึงได้ขอตนเอง โดยไม่เป็นการล่วงละเมิดหรือก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น

ลักษณะสำคัญของทฤษฎีการกล้าแสดงออกหรือทฤษฎีการป้องกันสิทธิจะมีสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ปรัชญาที่แฝงอยู่ภายในทฤษฎีการกล้าแสดงออก

2. แบบพฤติกรรมการตอบสนองในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และพฤติกรรมก้าวร้าว

ตาราง 1 เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมกล้าแสดงออกและพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก

ตัวแปร	พฤติกรรมก้าวร้าว	พฤติกรรมกล้าแสดงออก	พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก
ลักษณะของพฤติกรรม	มีอามรณ์ที่ไม่เหมาะสม แสดงออกมาตรง ๆ ทำให้ผู้อื่นเสียหายกล้าแสดงความรู้สึก	มีอารมณ์ที่เหมาะสม แน่นอน จริงใจ ถูกต้อง เชื่อมั่นในตนเอง	มีอารมณ์ไม่เหมาะสม ซ่อนเร้นปิดบัง ปฏิเสธตนเองมีการไตร่ตรอง

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	พฤติกรรมก้าวร้าว	พฤติกรรมกล้าแสดงออก	พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก
ความรู้สึกของผู้แสดงพฤติกรรม	ชอบการตรงไปตรงมาค่อนข้างมาก เหยียดหยามเป็นบางครั้งและอาจรู้สึกผิดในเวลาต่อมา	มีความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง กล้าที่จะมีความรู้สึกเชื่อมั่นยอมรับนับถือตนเองทั้งในเวลานั้นและเวลาต่อมา	ร้อนใจในขณะนั้นและอาจจะโกรธในเวลาต่อมา
ความรู้สึกของบุคคลอื่นที่เกิดจากการสื่อสารด้วยความรู้สึกของผู้อื่นที่มีต่อตัวผู้แสดงพฤติกรรม	รู้สึกเจ็บปวด ถูกทำร้ายจิตใจ ทำให้เสียหน้า เสียศักดิ์ศรี รู้สึกโกรธหาทางแก้แค้นถ้ามีโอกาส	รู้สึกเห็นคุณค่าที่ได้รับการยอมรับและอยากสนทนาด้วย รู้สึกว่าเป็นผู้น่าศรัทธา ทำให้เกิดการยอมรับนับถือ	รู้สึกผิด ก้าวร้าว ความรู้สึกเด่นกว่าเหนือกว่า รู้สึกน่าสงสาร ยั่วโทสะ น่าเบื่อหน่าย เกิดความโกรธ

3. พฤติกรรมตอบสนองทั้ง 3 แบบ ดังกล่าวนั้นสามารถสังเกตได้จาก

3.1 ทางอารมณ์ (Emotion) เช่น โกรธ เสียใจ ดีใจ น้อยใจ

3.2 การแสดงกิริยา ท่าทาง ที่ไม่ใช้คำพูด (Nonverbal Behavior) เช่น พยักหน้า กวักมือ โบกมือ

3.3 การใช้ภาษาพูด (Verbal Language) เช่น สวัสดี ขอบคุณ ขอโทษ

4. โครงสร้างหรือหน้าที่ที่แตกต่างกันระหว่างพฤติกรรม 3 แบบ

5. องค์ประกอบของสถานการณ์การป้องกันสิทธิหรือการกล้าแสดงออกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีการกล้าแสดงออกเป็นทฤษฎีที่เสนอรูปแบบของการรักษาสิทธิของตนเองในทางที่ถูกต้องโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน เป็นสิ่งที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในสังคมปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกและพฤติกรรมก้าวร้าว

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกและพฤติกรรมก้าวร้าว อัลเบอร์ติและเอมมอนส์ (Alberti and Emmons. 1989 : 127 – 128) ได้เปรียบเทียบในแง่ของการแสดงความรู้สึก และผลของการกระทำของบุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก กับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกและพฤติกรรมก้าวร้าวได้ดังนี้

ตาราง 2 เปรียบเทียบความรู้สึกและผลของการกระทำระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกและพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมกล้าแสดงออก	พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก	พฤติกรรมก้าวร้าว
ในฐานะเป็นผู้กระทำ	ในฐานะเป็นผู้กระทำ	ในฐานะเป็นผู้กระทำ
1. ส่งเสริมตนเอง 2. มีการแสดงออก มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง 3. เป็นผู้กำหนดสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง 4. อาจประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนเองต้องการ	1. ปฏิเสธตนเองไม่กล้าทำ 2. เก็บกดไม่สบายใจ กังวล 3. ผู้อื่นกำหนดสิ่งต่าง ๆ ให้ 4. ไม่ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการ	1. ส่งเสริมตนเอง 2. มีการแสดงออก 3. กำหนดสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่น 4. ประสบความสำเร็จ จากการทำลายผู้อื่น
ในฐานะเป็นผู้กระทำตาม	ในฐานะเป็นผู้กระทำตาม	ในฐานะเป็นผู้กระทำตาม
1. ส่งเสริมตนเอง 2. มีการแสดงออก 3. ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการ	1. รู้สึกมีความผิดหรือรู้สึกโกรธ 2. ไม่พอใจผู้กระทำ 3. ได้รับผลสำเร็จในสิ่งที่ต้องการโดยผู้กระทำได้รับความเดือนร้อน	1. ไม่ยอมรับตนเอง 2. เจ็บปวด ปกป้องตนเองมีความรู้สึกต่ำต้อย 3. ไม่ประสบความสำเร็จ

จากตาราง 2 เปรียบเทียบความรู้สึกและผลของการกระทำระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าว จะเห็นได้ว่าบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกจะปฏิเสธตนเองและไม่สามารถแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งจะเป็นสาเหตุทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการ

มาร์เรียน (Marion. 1990 : 26 – 27) ได้เสนอรูปภาพแสดงขอบเขตของการตอบสนองในลักษณะของการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ดังรูปภาพ

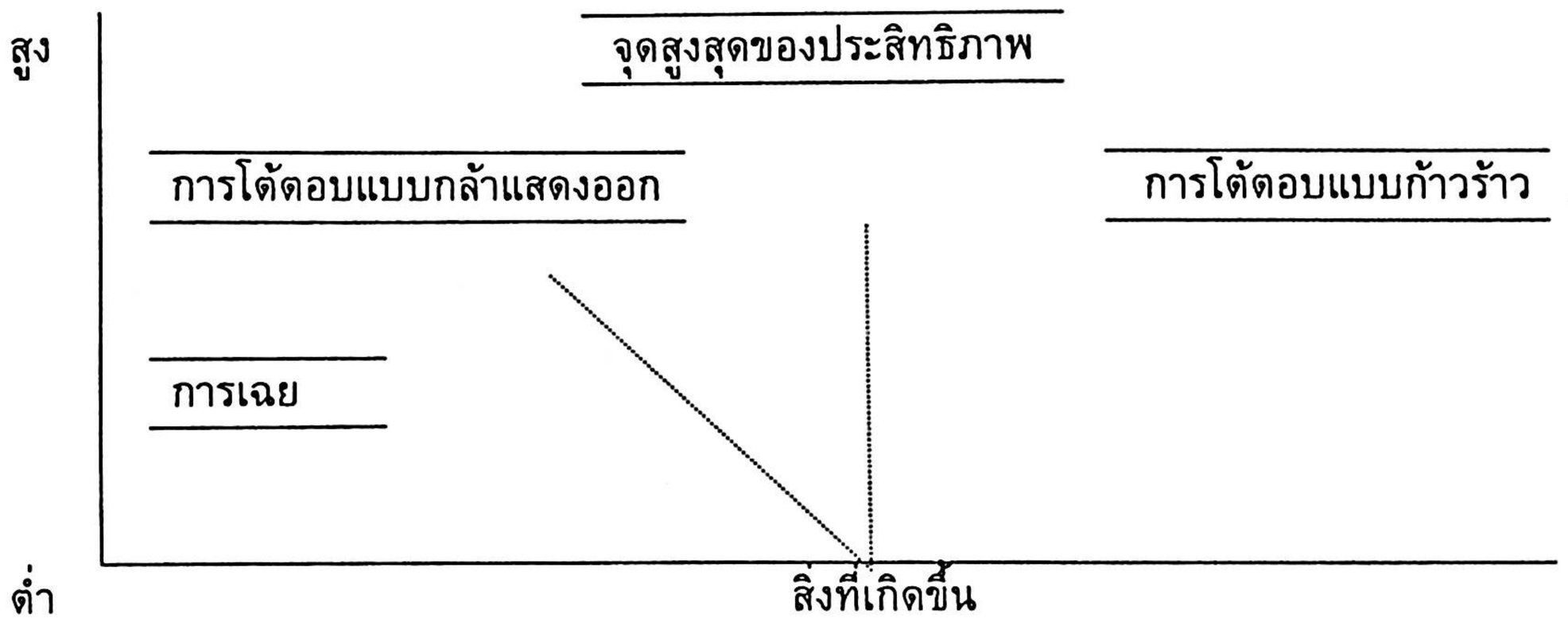

หลุย จำปาเทศ (2533 : 130 – 131) ได้แสดงตารางเปรียบเทียบตัวแปรของพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และพฤติกรรมกล้าแสดงออก ไว้ดังนี้

ตาราง 3 เปรียบเทียบตัวแปรของพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกและพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ตัวแปร	พฤติกรรมก้าวร้าว	พฤติกรรมกล้าแสดงออก	พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก
ลักษณะของพฤติกรรม	มีอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม แสดงออกมาตรง ๆ ทำให้ผู้อื่นเสียหายกล้าแสดงความรู้สึก	มีอารมณ์ไม่เหมาะสม ซ่อนเร้นปิดบังปฏิเสธตนเองมีการไตร่ตรอง	มีอารมณ์ที่เหมาะสมแน่นอน จริงใจ ถูกต้อง เชื่อมั่นในตนเอง กล้าที่จะแสดงความรู้สึก
ความรู้สึกของผู้แสดงพฤติกรรม	ชอบการตรงไปตรงมา ค่อนข้างมาก เหยียดหยามเป็นบางครั้งและอาจจะรู้สึกผิดในเวลาต่อมา	รู้สึกเจ็บปวดกังวลใจ ร้อนใจในขณะนั้นและอาจจะโกรธในเวลาต่อมา	มีความรู้สึกเชื่อมั่นยอมรับนับถือตนเองทั้งในเวลานั้นและเวลาต่อมา
ความรู้สึกของบุคคลอื่นที่เกิดจากการสื่อสัมพันธ์ด้วย	รู้สึกเจ็บปวด ถูกทำร้ายจิตใจ ทำให้เสียหน้าเสียศักดิ์ศรี	รู้สึกผิด ก้าวร้าวหรือความรู้สึกเด่นกว่าเหนือกว่า	รู้สึกเห็นคุณค่าที่ได้รับการยอมรับและอยากสนทนาด้วย
ความรู้สึกของผู้อื่นที่มีต่อตัวผู้แสดงพฤติกรรม	รู้สึกโกรธ หาทางแก้แค้นถ้ามีโอกาส	รู้สึกน่าสงสาร ยั่วโทสะ น่าเบื่อหน่าย เกิดความโกรธ	รู้สึกว่าเป็นผู้น่าศรัทธา ทำให้เกิดการยอมรับนับถือ

ความหมายของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

บิชอบ (Bishop. 1995 : 14 – 15) ได้ให้ความหมายการฝึกการกล้าแสดงออกเป็นการพัฒนาตนเอง บุคคลที่มีทักษะในการแสดงออกจะมีการพัฒนาในการรับรู้เกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้น มีความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีพลังอำนาจ และมีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความคาดหวังต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกและความคิด พูดในสิ่งที่สร้างสรรค์ แสดงแต่สิ่งที่ดีออกมาในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น

บุคคลส่วนใหญ่ที่ต้องการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีสาเหตุมาจาก

1. ต้องการสร้างความมั่นใจและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง

2. ต้องการลดระดับของความก้าวร้าว ในการสื่อสารให้น้อยลง และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

สุปรียา ตันสกุล (2537: 63 – 64) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า การฝึกทักษะการกล้าแสดงออก กล้าพูดทักษะนี้เหมาะสำหรับบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกเป็นคนเงียบยอมจำนนไม่รู้เพราะความกลัว กังวล บุคคลที่สามารถจะฝึกทักษะนี้ได้ คือ ผู้ซึ่งมีความต้องการฝึก เห็นความสำคัญ มีความตั้งใจ มีความอดทน พยายามที่จะพัฒนาตัวเอง ประโยชน์ได้รับจากการฝึกและทักษะนี้คือ

1. ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาปฏิกิริยาสร้างสรรค์กับผู้อื่นได้ผลดี (Interaction Development)

2. ช่วยให้เรียนรู้เสริมสร้างความเชื่อมั่น ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ของตัวเอง การขจัดความรู้สึกกลัวและไม่กล้าหมดไป

3. ช่วยฝึกทักษะการกล้าพูดกล้าแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ และสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. การได้พูดในสิทธิตัวเอง ทำให้ลดความกดดัน ลดความกลัว ลดความเครียด ทำให้สบายใจ หายอึดอัด โล่งใจ

5. เป็นการสื่อสารที่ดีใช้ในสังคมทั่วไปในทุกวิชาชีพ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริหาร ผู้นำการทำงานในกลุ่ม ในกลุ่มผู้ตาม ผู้ด้อยโอกาส

ฟิเชอร์ และกอซอรัส (วงพัตร์ ภู่พันธ์ศรี.อ้างอิงมาจาก Fisher and Gochros. 1975 : 89) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ใช้สำหรับบุคคลเมื่อมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้วมีความวิตกกังวล จึงทำให้เขาไม่กล้าพูด หรือกล้าทำในสิ่งที่มีเหตุผลสมควรหรือถูกต้อง

เพ็ญศรี วชิราโรจน์ (2527 : 30) ให้ความหมายของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า การฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นชนิดที่ทำให้ตนเองรู้สึกพอใจ ภาคภูมิใจและเกิดความนับถือตนเองโดยสามารถแสดงความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตนเองทางคำพูดและ

ท่าทางสามารถติดต่อกับคนทุกระดับได้อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์และเหมาะสม สามารถโต้แย้ง ขอร้องและยอมรับการถูกปฏิเสธโดยไม่เกิดความรู้สึกผิด และละอาย โกรธหรือวิตกกังวล

วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2528 : 129) ให้ความเห็นว่า การฝึกการกล้าแสดงออกคือ การฝึกความรู้สึกให้เป็นอิสระเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำให้เป็นอิสระ ซึ่งจะทำให้พฤติกรรมที่เป็นลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา จริงใจ และสุดท้ายสามารถ แสดงความรู้สึกออกมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาละเทศะ

วงพักตร์ ภู่พันธ์ศรี (2523 : 36) ให้ความหมายของการฝึกกล้าแสดงออกว่า เป็นการฝึกให้บุคคลที่มีความประสงค์จะเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง จากการเป็นบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกกลายมาเป็นบุคคลที่กล้าแสดงออก สามารถที่จะแสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมาทั้งในทางบวก เช่น ความรักใคร่ ความยินดี และทางลบ เช่น โกรธ ไม่พอใจ ได้อย่างตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจสามารถบอกปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลสมควรที่จะแสดงการรักษาสิทธิของตนเองโดยมิได้ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ความบกพร่องด้านพฤติกรรมการแสดงออก

ผู้ที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออก มักเกิดปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคมทั้งที่บ้าน โรงเรียน และที่ทำงาน และเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม พบได้แม้แต่คนธรรมดาจนกระทั่งถึงคนไข้โรคจิตเวชต่าง ๆ เนื่องจากการไม่แสดงออกพฤติกรรมการแสดงออก ทำให้บุคคลนั้นเกิดความวิตกกังวลจากการที่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมนั้นออกมา และเมื่อบุคคลนั้นมีปัญหามากขึ้นก็อาจเลือกวิธีหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดความวิตกกังวลสูง ทำให้เป็นโรคจิต โรคประสาท หรืออาการทางจิตกำเริบ (สมบัติ ตาปัญญา. 2538 : 119)

สุปรียา ดันสกุล (2537 : 60) กล่าวว่า บุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกมีสาเหตุมาจาก

1. เข้าใจผิดว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออก คือ ความก้าวร้าว โดยเฉพาะในสังคมเกือบทุกสังคมจะมองว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออก มักเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาในผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ผู้หญิงจะถูกเรียกว่าก้าวร้าวทั้ง ๆ ที่แสดงออกแบบเดียวกับผู้ชายแสดง
2. คิดว่าไม่กล้าแสดงออกเป็นการแสดงความสุภาพ และถ้าปฏิเสธคือความไม่สุภาพ
3. คิดว่าตนเองไม่ควรมีสิทธิ์ที่จะแสดงความรู้สึกออกมาได้
4. กลัวผลกระทบทางลบ (Negative Consequence) เช่น กลัวคนอื่นไม่รักไม่ยอมรับและกลัวคนอื่นว่าเห็นแก่ตัว

สำหรับ ละเอียด ชูประยูร (2521 : 75) ได้อธิบายถึงบุคคลที่มีความบกพร่องด้านทักษะการกล้าแสดงออกว่ามี 3 ประเภท ด้วยกันคือ

1. ผู้ไม่กล้าแสดงออก (Unassertive Person)
   1.1 พวกปัญญาต่ำหรือช้าในการเรียนรู้
   1.2 พวกที่มีบุคลิกแบบ Schizoids
   1.3 พวกที่ขี้อายมากเกินไป
2. พวกที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเกินไป
   2.1 พวกที่มีการพูดที่แสดงอารมณ์รุนแรง ลงไม้ลงมือ ทำให้เสียการควบคุมความรู้สึกของตนเอง
   2.2 พวกที่หงุดหงิด โกรธในเรื่องเล็กน้อย ชอบระเบิดอารมณ์
   2.3 พวกที่ผลุนผลันขาดการยับยั้ง ชอบทุบตีคนอื่น
3. ผู้ที่มีความกลัวหรือความวิตกกังวลมากเกินไปจนไม่ยับยั้งพฤติกรรมกล้าแสดงออก
   3.1 พวกที่กลัวจะสูญเสียการควบคุมความรู้สึกของตนเอง ทำให้ไม่ยับยั้งการแสดงออก
   3.2 พวกที่กลัวผลที่ตามมาของพฤติกรรมที่กล้าแสดงออก ไม่ว่าจะมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ตาม
   3.3 กลัวคนที่เราแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้วยว่าอาจจะทำให้เราเกิดอันตราย ถ้าเขาเป็นคนที่มีอารมณ์รุนแรงและก้าวร้าว

ละเอียด ชูประยูร (2538 : 90) กล่าวว่า ปัญหาการไม่กล้าแสดงออกไม่ได้เกิดจากบุคลิกภาพเพียงอย่างเดียว แต่มักเกิดจากสถานการณ์เฉพาะที่ปัญหาเกิดขึ้น ดังนั้น บุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกมักเกิดจากเหตุผลอย่างน้อย 1 ใน 3 ประการ คือ

1. ความบกพร่องในทักษะอย่างแท้จริง คือ ไม่ทราบวิธีแสดงพฤติกรรมการแสดงออกว่าทำอย่างไร
2. ไม่สามารถแยกแยะสถานการณ์ได้ คือ ไม่รู้สถานการณ์ไหนที่ควรแสดงออกอย่างเหมาะสม
3. ความกลัวผลที่ตามมาของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งอาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคคลที่มีความบกพร่องด้านพฤติกรรมการแสดงออกนั้น อาจมีปัญหาด้านบุคลิกภาพ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ผ่านมา ความวิตกกังวล ความกลัว ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

ลักษณะของพฤติกรรมการแสดงออก

จาคูโบสกี้ (Jakubowski. 1976) กล่าวว่า พฤติกรรมการแสดงออกจะเกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนบุคคล และได้ระบุสิทธิในการแสดงพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. สิทธิที่จะเป็นตัวของตัวเอง ตัดสินคุณค่าด้วยตนเอง
2. สิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่นในคุณค่าของความเป็นคน
3. สิทธิที่จะพูดว่า ไม่ และไม่รู้สึกผิด แต่ไม่ใช้การเห็นแก่ตัว
4. สิทธิที่จะแสดงความรู้สึก ประสบการณ์ของตนเองดีกว่าจะเก็บกดไว้จนรู้สึกวิตกกังวล
5. สิทธิที่จะคิดก่อนทำ
6. สิทธิที่จะเปลี่ยนใจได้
7. สิทธิถามถึงสิ่งที่ตัวเองต้องการ
8. สิทธิทำอะไรไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์ตลอดเวลา
9. สิทธิถามหาข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อไม่เข้าใจเมื่อได้ข้อมูลไม่เพียงพอ
10. สิทธิทำผิดได้
11. สิทธิรู้สึกดีและชื่นชมตัวเอง

ละเอียด ชูประยูร (2538 : 76 – 77) ได้รวบรวมลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่ามีลักษณะของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การเริ่มการติดต่อ
2. การปฏิเสธคำขอร้องที่ไร้เหตุผล
3. การแสดงออกของการไม่เห็นด้วย ความไม่พอใจ หรือการวิพากวิจารณ์
4. การพูดในกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นและข้อแนะนำ
5. การรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์
6. การให้และการรับผลป้อนกลับ

นอกจากนี้ วงพักตร์ ภู่พันธ์ศรี (2523 : 21 – 23) ได้เสนอแนะข้อสรุปไว้ว่าบุคคลที่กล้าแสดงออกจะสามารถแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ คือ

1. การพูดตามความรู้สึกที่แท้จริง สามารถแสดงออกถึงความรู้สึกชอบ และความสนใจได้มากกว่าที่จะพูดออกมาอย่างกลาง ๆ และมีความสามารถในการใช้วาจาได้ในเวลาอันเหมาะสม

2. การพูดเกี่ยวกับตนเอง สามารถที่จะพูดหรือบอกเล่าในสิ่งที่คิดว่ามีค่าและน่าสนใจในเวลาอันเหมาะสม โดยไม่ผูกขาดการสนทนาหรือพูดโอ้อวด เช่น การพูดถึงความสำเร็จของตนเอง

3. การพูดทักทาย สามารถแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลที่ต้องการจะรู้จักด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มากกว่าพยักหน้าเฉย ๆ หรือทำท่าเอียงอาย

4. การยอมรับคำยกย่องและชมเชย สามารถยอมรับคำชมเชยได้อย่างจริงใจ มีมารยาทมากกว่าที่จะแสดงความไม่เห็นด้วย และควรถือว่าการยอมรับคำชมเชยเป็นการให้รางวัลผู้กล่าวชมเชย

5. การแสดงสีหน้าได้อย่างเหมาะสม การแสดงออกทางสีหน้าและน้ำเสียงที่จะพูดออกมา ควรแสดงความหมายตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงและสามารถมองสบตาคู่สนทนาได้อย่างตรงไปตรงมา

6. การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างนุ่มนวล เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้ใด ก็ไม่เสแสร้งว่าเห็นด้วยกับบุคคลนั้น แต่สามารถแสดงความไม่เห็นด้วยได้อย่างนุ่มนวล

7. ขอให้แสดงความกระจ่าง ในกรณีที่คำแนะนำหรือคำอธิบายของคู่สนทนาไม่ชัดเจนหรือไม่เข้าใจ ก็สามารถที่จะขอร้องให้เขาอธิบายให้ฟังใหม่อีกครั้งเพื่อให้ชัดเจนขึ้น

8. การถามเหตุผลว่า ทำไม เมื่อมีผู้ใดมาขอร้องให้ทำในสิ่งที่ดูเหมือนว่าไม่มีเหตุผลหรือไม่น่าสนุกเลย

9. การแสดงความไม่เห็นด้วยในขณะนั้น เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน หรือไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น โดยที่ตนเองมีความแน่ใจในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยนั้นก็สามารถที่จะแสดงความไม่เห็นด้วยได้

10. การพูดเพื่อรักษาสิทธิของตนเอง จะไม่ปล่อยให้ใครมาเอารัดเอาเปรียบเมื่อรู้สึกว่ากำลังถูกเอาเปรียบ สามารถปฏิเสธได้โดยไม่รู้สึกผิดสามารถที่จะแสดงสิทธิและขอร้องให้ผู้อื่นแสดงต่อตนเองด้วยความยุติธรรม

จากลักษณะของพฤติกรรมสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของพฤติกรรมจะแสดงออกได้หลายท่า เช่น การแสดงสีหน้า คำพูด ความรู้สึก ซึ่งการแสดงออกนี้จะเป็นเรื่องของการรักษาสิทธิส่วนบุคคลเป็นสำคัญ

ชนิดของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

หลุย จำปาเทศ (2533 : 134 – 136) ได้จำแนกพฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้ คือ

1. การแสดงออกในเหตุการณ์ทั่วไป (Basic Assertion) เป็นการแสดงออกโดยตรงถึงความเชื่อ ความรู้สึก ความคิดเห็นตามสิทธิ์ โดยไม่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมอื่น ๆ การแสดง

ออกเช่นนี้ได้แก่ การเชื้อเชิญ การชักชวน การโฆษณา การตอบปฏิเสธ การแสดงการปลอบใจ เห็นใจ การขอความช่วยเหลือ การนอบน้อม เป็นต้น

2. การแสดงออกถึงความเห็นใจ (Empathic Assertion) เป็นการแสดงออกโดยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้สึก ความต้องการที่มีอยู่ให้คู่สนทนาทราบซึ่งการแสดงออกนี้สัมพันธ์กับการแสดงออกของคู่สนทนามากกว่าการแสดงออกแบบธรรมดา ซึ่งจะประกอบด้วยการยอมรับสถานการณ์ หรือความรู้สึกของคู่สนทนาตามที่เขาบอกหรือเล่าให้ฟัง การยอมรับในสิทธิของตนเองและผู้อื่นซึ่งจำเป็นต้องคำนึงเสมอ

3. การแสดงออกที่ค่อนข้างรุนแรงมากขึ้น ๆ (Escalationg Assertion) เป็นการแสดงออกที่แสดงถึงความเข้มแข็งหรือค่อนข้างรุนแรงมากขึ้น ๆ กว่าปกติไปเรื่อย ๆ อาจจะมีอารมณ์หรือเนื้อหาค่อนไปทางลบบ้าง เป้าหมายก็เพื่อตอบสนองบุคคลที่บุกรุกสิทธิมากเกินไป ระดับของการแสดงออกจะค่อยเพิ่มความรุนแรงขึ้นกว่าธรรมดา แข็งกร้าวขึ้น แต่มิใช่ว่าเป็นความก้าวร้าว การแสดงออกแบบนี้มีเป้าหมายที่จะเรียกร้องสิทธิหรือต้องการปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา

4. การแสดงออกแบบเผชิญหน้ากับความเป็นจริง (Confrontive Assertive) ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการหยุดการกระทำของผู้อื่น โดยการปรึกษากันหรืออธิบายการกระทำ

องค์ประกอบของพฤติกรรมกล้าแสดงออก

อัลเบอร์ตี และเอ็มมอนส์ (Alberti and Emmons. 1978 : 31 – 32) กล่าวว่า ในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้น ผู้เข้าฝึกต้องได้รับการฝึกเป็นพิเศษในเรื่องต่อไปนี้

1. การประสานสายตา (Eye Contact) เมื่อสนทนากับผู้ใด ผู้พูดสามารถที่จะมองประสานสายตากับผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังทราบถึงความรู้สึกจริงใจเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังพูดอยู่

2. การวางตัว (Body Posture) เรื่องราวที่พูดจะมีน้ำหนักมากขึ้นถ้าหากเว้นระยะห่างจากตัวผู้ฟัง หรือยืน การโน้มตัวเข้าหาผู้ฟัง หรือการวางตัวให้ตรงเป็นไปอย่างเหมาะสม

3. การแสดงออกทางสีหน้า (Facial Expression) ผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ดี จะต้องสามารถแสดงสีหน้าได้ตรงกับเรื่องราวที่กำลังพูด เช่น จะแสดงให้ผู้อื่นรับรู้ว่าตนเองกำลังโกรธ แต่สีหน้าที่แสดงออกกลายเป็นยิ้มแย้มหรือหัวเราะ นับว่าการแสดงออกทางสีหน้าไม่สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังพูด

4. การแสดงท่าทาง (Gestures) เรื่องราวที่จะพูดจะมีความหนักแน่นมากขึ้น ถ้าหากการแสดงท่าทางที่เหมาะสม การแสดงท่าทางกระตือรือร้นมากเกินไปจะทำให้ผู้ฟังเกิดความรำคาญได้

5. น้ำเสียง การสะท้อน และระดับเสียง (Voice Tone, Inflection, Volume) การพูดเสียงเรียบ ๆ กระซิบเบา ๆ จะเป็นการยากที่จะชักจูงให้ผู้อื่นเชื่ออย่างจริงจัง ในทำนองเดียวกันเสียงตะโกนก็จะเป็นอุปสรรค์ในการสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้นการใช้ระดับเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่เหมาะสมในการสนทนาจะเป็นการชักจูงให้ผู้อื่นเชื่อได้โดยไม่ต้องใช้การขู่บังคับ

6. โอกาสในการพูด (Timing) การแสดงออกได้โดยทันทีเหมือนกับว่าเป็นไปตามธรรมชาตินับว่าเป็นเป้าหมายอันสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการแสดงออก แต่บางครั้ง การลังเลจะสกัดโอกาสที่เหมาะสมด้วย

7. เนื้อหาที่จะพูด (Content) บุคคลมักจะมีความลังเลใจอยู่นานเพราะไม่รู้ว่าจะพูดอะไร ซึ่งนับว่าจะต้องมีการฝึกการพูดในบางสิ่งบางอย่างเพื่อที่จะให้ผู้ฟังได้รู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงของผู้พูดในขณะนั้นได้

สรุปได้ว่าการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกนี้ จึงเป็นการฝึกทักษะทั้งทางด้านภาษาท่าทาง (Non – Verbal) และภาษาถ้อยคำ (Verbal) พื้นฐานที่สำคัญของการมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะอยู่ที่ความสามารถที่ จะแสดงความรู้สึกออกทางด้านท่าทาง ซึ่งได้แก่การแสดงความรู้สึกได้ทางสายตา ทางใบหน้า ทางกริยา และน้ำเสียง (วัลลภ ปิยะมโนธรรม. 2528 : 130)

หลักการและเทคนิคที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

สุรีย์ จันทรโมลี (2540 : 67 – 68) ได้ให้วิธีการพัฒนาทักษะในการพูดไว้ ดังนี้

1. การฝึกทักษะการพูดด้วยตนเองจากการใช้กระจก (Mirror Exercises) การพูดหน้ากระจกจะเป็นวิธีการที่ดีมีโอกาสได้เห็นตนเอง กิริยา ท่าทาง สีหน้า น้ำเสียง ฝึกการประสานสายตา สามารถสำรวจข้อบกพร่องของตัวเองโดยไม่ต้องให้คนอื่นมาบอก ถ้าได้ฝึกกับกระจกบานใหญ่สามารถมองเห็นตัวเองทั้งหมดยิ่งดี การฝึกทักษะการพูดหน้ากระจก เป็นวิธีที่ช่วยให้ได้ผลดีวิธีหนึ่ง

2. การอัดเทป (Audiotape Practice) การฝึกพูดโดยอัดเทปจะช่วยประเมินน้ำเสียงได้ดีมีโอกาสได้ฟังน้ำเสียงลักษณะการพูดการหยุด เสียงเบาหรือดังไป พูดเร็วหรือช้าลักษณะอารมณ์การพูดประเด็นในการพูดลีลาการพูด ความรู้สึก ซึ่งสามารถวิจารณ์ตัวเอง ปรับปรุงการพูดจนกว่าจะพอใจ

3. การบันทึกเทปวิดีโอ (Videotape replay) การใช้วิดีโอบันทึกภายในช่วงการฝึกทักษะการกล้าแสดงออก การบันทึกวิดีโอเทปถือว่าเป็นเครื่องมือที่ดี และสำคัญที่ใช้ประเมินผลการฝึกทักษะการเรียนรู้พฤติกรรมการกล้าพูด สามารถจะมองเห็นตัวเองได้ครบถ้วน เป็นการป้อนกลับ (Feed Back) ข้อบกพร่องและข้อดี สามารถมองเห็นลักษณะพฤติกรรม เช่น การใช้สายตา การประสานสายตากับคู่สนทนา ลักษณะท่าทาง กิริยา การแสดงออกทางสีหน้าได้เห็นความรู้สึกที่ซ่อนในใบหน้า การใช้วิดีโอ เพื่อทบทวนลักษณะพฤติกรรมในการฝึกทักษะเป็นการเสนอข้อมูล

ที่น่าสนใจมีโอกาสได้เห็นข้อเท็จจริงของตัวเองได้ดีที่สุด และมีประสิทธิภาพในการแก้ไขพัฒนาทักษะให้ดีขึ้น

4. การสังเกตตัวแบบ (Observation of Assertive Role Models) สังเกตและมองหาบุคคลที่มีลักษณะ Assertiveness ที่คุณชอบและต้องการจะให้เป็นแบบในที่ทำงานของคุณ ถ้าเป็นไปได้อาจจะใช้เวลาได้ใกล้ชิด สังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออก แสดงให้เขาเห็นว่าคุณชอบลักษณะพฤติกรรมการกล้าแสดงออก กล้าพูดของเขา ถ้ามีโอกาสจะขอความช่วยเหลือในการฝึกทักษะให้ดีขึ้นคุณสามารถเรียนรู้ ฝึกทักษะได้ดีแม้เพียงแต่ได้อยู่ใกล้ชิดได้สังเกตตัวแบบที่มีลักษณะ Assertiveness นอกจากนี้คุณอาจจะศึกษาตัวแบบที่คุณชอบและเลียนแบบจากบุคคลในวงการต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์หรือศึกษาจากการอ่าน เป็นต้น

5. พัฒนาเครือข่ายเพื่อสนับสนุนเพื่อน (Development of A Peer Support Network) แสวงหาเพื่อนที่ได้รับการฝึก Assertiveness หรือไม่ได้ฝึกแต่มีลักษณะพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม จัดให้การรวมกลุ่มผู้ที่สนใจและเห็นประโยชน์ การเข้าใจสภาพปัญหาที่นำทักษะนี้ไปใช้ เช่น ในกลุ่มพยาบาล กลุ่มนักสุขศึกษา ซึ่งจะต้องสื่อสารกับบุคคลทุกระดับ พัฒนาเครือข่ายเพื่อสนับสนุนเพื่อนเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้เข้าร่วมฝึกหรือจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการในเรื่องนี้

6. การแสดงบทบาทสมมติและการซักซวน ซักซ้อมบทบาท (Role Playing and Behavior Rehearsal) Role Playing เป็นกลวิธีหนึ่งที่นำมาใช้ในการฝึกทักษะ Assertiveness มีความเหมาะสมและได้ผลดี สามารถใช้ในกลุ่มเพื่อนสนับสนุนเพื่อน การนำเสนอโดยรูปแบบ Role Playing จะช่วยให้มองเห็นกระบวนการที่คิดล่วงหน้าตั้งแต่จุดมุ่งหมายการนำเสนอ สถานการณ์ ปัญหาที่นำเสนอ

พฤติกรรมการแสดงใน 3 แบบ คือ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมที่ก้าวร้าว การเตรียมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ใช้คำพูดที่เฉพาะลงไปในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดจริง

ริช และโครเอเดอร์ (สุปรียา ดันสกุล. 2537 : 60 –61 ; อ้างอิงมาจาก Rich and Schroeder. 1976) แบ่งกระบวนการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเป็น 5 ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่

1. การแยกแยะพฤติกรรมก่อนว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมการกล้าแสดงออก พฤติกรรมใดเป็นการไม่กล้าแสดงออก (Response – Acquisition Operations)

2. การถอดถอนพฤติกรรม (Response – Reproduction Operations) โดยใช้วิธีการซักซ้อมพฤติกรรม การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงแบบ ให้ผู้ที่มีปัญหาพฤติกรรมได้ฝึกปฏิบัติแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

3. การใช้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การฝึก (Coaching) การเสริมแรงกลุ่ม (Group Reinforcement) แก่พฤติกรรมที่แสดงออกภายหลังการแต่งพฤติกรรม เพื่อให้พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นมั่นคงยิ่งขึ้น (Response – Shaping and Strengthening Operations)

4. การสร้างความคิดใหม่ (Cognitive Restructuring Operations) โดยใช้การบำบัดแบบเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) เข้ามาช่วยเพื่อเปลี่ยนความกลัวที่คิดไปเองที่ไม่จริงเกี่ยวกับผลกรรมทางลบและความล้มเหลว

5. การถ่ายโยงเข้าสู่สภาพการณ์จริง (Response Transfer Operations) โดยใช้การทำการบ้าน (Homework Assignment) ซึ่งใช้การเตือนตนเอง (Self – Monitoring) และการบันทึกเรื่องราวส่วนบุคคล (Interpersonal Diaries)

ละเอียด ชูประยูร (2538 : 74 – 75) ได้เสนอขั้นตอนของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่ามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การประเมินพฤติกรรม (Assessment) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความบกพร่องของพฤติกรรมกล้าแสดงออกก่อนการฝึก ซึ่งกระทำได้โดย

1.1 การสัมภาษณ์

1.2 การสอบถามวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออก

1.3 การให้บันทึกพฤติกรรมตนเอง

1.4 การเล่นบทบาทสมมติ

2. การอธิบาย (Instruction) พฤติกรรมกล้าแสดงออกและอธิบายความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก โดยกล่าวถึงสิทธิของบุคคล

3. การฝึกทักษะการแสดงออก โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ประกอบด้วย

3.1 การเสนอตัวแบบ

3.2 การเล่นบทบาทสมมติ

3.3 การให้ข้อมูลย้อนกลับ

3.4 การสอน การแนะนำ หรือการชี้แนะ

3.5 การเสริมแรง

4. การเปลี่ยนความคิดของคนไข้ที่มีต่อตนเอง (cognitive Restructuring)

5. การฝึกฝนพฤติกรรมการแสดงออก การติดตามผล และรวมทั้งการนำพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

พรรณราย ทรัพยประภา (2526 : 9 – 30) ได้กล่าวถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก พอสรุปได้ดังนี้

1. การให้คำแนะนำ คือ ผู้นำกลุ่มหรือผู้ฝึกจะเป็นผู้ชี้แนะให้ผู้เข้ารับการฝึกได้ทราบว่าเพราะเหตุใด บุคคลจึงไม่กล้าแสดงออกและชี้ให้เห็นว่า การไม่กล้าแสดงออกและความวิตกกังวลนั้น มีผลเสียอย่างไรบ้างพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการแสดงออก

2. การแสดงตัวอย่าง เป็นเทคนิคที่ผู้นำกลุ่มและผู้ช่วยแสดงแบบหรือตัวอย่างให้ผู้รับการฝึกได้ดู หรืออาจจะดูจากเทปโทรทัศน์ก็ได้

3. การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาจริง ๆ แล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกซึ่งมีลักษณะไม่กล้าแสดงออก นึกถึงสถานการณ์นั้น ๆ แล้วแสดงเป็นตัวเอง

4. การซ้อมบทบาทของพฤติกรรม คือ การให้ผู้เข้ารับการฝึกได้ซ้อมบทบาทพฤติกรรมที่ตนเองมีความต้องการ จะแสดงออกต่อผู้อื่นก่อนที่จะไปแสดง

5. การเสริมแรง คือ การที่ผู้นำกลุ่มหรือผู้ฝึกกับผู้เข้ารับการฝึกซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มให้คำชมเชย ให้กำลังใจแก่กันและกัน ซึ่งจะเป็นสิ่งเสริมแรงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

6. การทำการบ้าน เป็นการให้ผู้เข้ารับการฝึกมีประสบการณ์มากขึ้น จึงให้ผู้เข้ารับการฝึกไปฝึกต่อที่บ้าน

7. การเขียนบทพูด คือ การให้ผู้เข้ารับการฝึกเขียนบทพูด เพื่อสื่อสารตามความต้องการอันแท้จริงของตนเองเป็นการเตรียมบทพูดมาก่อน ช่วยให้ผู้พูดเกิดความมั่นใจในตนเองไม่ต้องกลัวผิด

จากหลักและเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และในการฝึกพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมนั้น มีเทคนิคหลายประการได้แก่ การให้คำแนะนำการแสดงตัวอย่าง การให้แรงเสริม การให้ฝึกที่บ้าน และการแสดงบทบาทสมมติ

หลุย จำปาเทศ (2533 : 136 – 137) ได้สรุปหลักการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกไว้ดังนี้

1. ฝึกให้เห็นความแตกต่างระหว่างการแสดงออกที่เหมาะสม การแสดงออกแบบก้าวร้าวและการไม่กล้าแสดงออก

2. ฝึกให้เห็นความแตกต่างและยอมรับในสิทธิของตนเองและผู้อื่น

3. ฝึกคิดเพื่อช่วยขจัดความคิดที่เป็นอุปสรรคต่อการแสดงออก เช่น ความคิดที่ไร้เหตุผล ความวิตกกังวลมากเกินเหตุ ความรู้สึกผิดที่รุนแรง เป็นต้น

4. ฝึกการพัฒนาทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมโดยวิธีการฝึกปฏิบัติจริง

หลักการฝึกทั้ง 4 ประการข้างต้นเป็นการฝึกที่สามารถนำไปฝึกได้จนสามารถเกิดความเข้าใจและสามารถทำให้ผู้มีปัญหานำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

งานวิจัยในประเทศ

อารีย์ ลิลา (2534 : 181 – 182) ได้ทำการศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนน้ำรอบ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีคะแนนการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกและกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .01

พรสุดา ดิษยวรรธนะ (2533 : 183) ได้ทำการศึกษารูปแบบของพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออก 4 ลักษณะ คือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง พฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างรวมและจำแนกตามระดับของตัวแปรดังนี้คือ การอบรมเลี้ยงดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศและระดับชั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1200 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษามีพฤติกรรมการแสดงออกลักษณะกล้าแสดงออกสูงสุดรองลงมาคือ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมและพฤติกรรมก้าวร้าวทางตรงตามลำดับ พฤติกรรมการแสดงออกมีปฏิสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูผมสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ หรือระดับชั้นแตกต่างกัน มีแนวโน้มจะมีรูปแบบของพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน

ชัญโญ ใครบุตร (2534 : 404) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนคำและพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ของนักเรียนไทยกะโซ้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา กับวิธีสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนไทยกะโซ้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้คือเรื่องที่ใช้ในการทดลองแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา แผนการสอนแบบปกติ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนคำและแบบสังเกตวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน พบว่าความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนไทยกะโซ้ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสูงกว่านักเรียนไทยกะโซ้ที่ได้รับการสอนแบบปกติ ความสามารถในการเขียนคำของนักเรียนไทยกะโซ้ที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสูงกว่านักเรียนไทยกะโซ้ที่ได้รับการสอนแบบปกติ พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนไทยกะโซ้ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสูงกว่านักเรียนไทยกะโซ้ ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ

พรทิพย์ ทรัพย์สิน (2534 : 181) ได้ทำการศึกษา ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองโดยใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม และกลุ่มควบคุมสอนแบบปกติพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ถนอมศรี อินทรนนท์ (2530 : 127) ได้ทำการศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง ทั้งชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในวัดสระแก้ว ในสถานสงเคราะห์ พบว่า วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวจะมีสุขภาพจิตดีกว่าวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์วัดสระแก้ว และวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในวัดสระแก้วมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าวัยรุ่นที่อาศัยในครอบครัว วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในวัดสระแก้ว เนื่องจากกำพร้า ถูกทอดทิ้งและยากจนขาดแคลนมีสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกไม่แตกต่างกับวัยรุ่นตอนต้นวัยรุ่นหญิงมีสุขภาพจิตดีกว่าวัยรุ่นชาย วัยรุ่นชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าวัยรุ่นหญิง สุขภาพจิตมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก

งานวิจัยต่างประเทศ

ดีแลนเน่ (Delaney. 1997 : 809) ได้ทำการศึกษาโดยใช้อาชีวบำบัดในการเสริมสร้างบุคลิกภาพ ทัศนะ การยอมรับในอาชีพ และกลยุทธ์แห่งความสำเร็จในอาชีพ โดยการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยในการฝึกและการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกจะไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งหรือช่วงระยะเวลา จากการศึกษาพบว่า ระดับการกล้าแสดงออกของผู้เข้าร่วมโปรแกรมในช่วงการเข้าร่วมโปรแกรมจะอยู่ในระดับปกติ แต่เมื่อเข้าร่วมในที่สาธารณะชนจะสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสมซึ่งระดับการกล้าแสดงออกจะมีนัยสำคัญกับเพศ ขอบเขตของการฝึกเมื่อเข้าร่วมโปรแกรม สภาพแวดล้อม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ อายุ

เมย์ (May. 1997 : 205) ได้ทำการศึกษานักเรียนในระดับเกรด 5 จำนวน 8 ห้องเรียนโดยใช้โปรแกรมการฝึกการกล้าแสดงออก โดยให้นักเรียนเข้าร่วมโปรแกรมสัปดาห์ 2 ครั้งครั้งละ 2 ชั่วโมงและให้นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม รายงานตนเองเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมกล้าแสดงออก การยายงานตนเองเกี่ยวกับความก้าวร้าวและพฤติกรรมกล้าแสดงออก ความวิตกกังวล การควบคุมตนเอง จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความก้าวร้าวและ ความวิตกกังวลลดลงมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกและมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น

มูรอสกีร์ มิทเดอร์ฮอฟ และรู (Murawski, Miederhoff and Rule. 180 – 189) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของลำดับการเกิด ทักษะการติดต่อสื่อสารและพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ จำนวน 105 คน พบว่า นักศึกษาที่มีลำดับการเกิดเป็นลูกคนที่

2 จะทีทักษะการติดต่อสื่อสารและพฤติกรรมกล้าแสดงออกอยู่ในระดับต่ำกว่านักศึกษาที่มีลำดับการเกิดอื่น ๆ

เทเลอร์ และอีลิคคอดร์ (Taylor and Ellicott. 1988 : 109 – 117) ได้ทำการศึกษาถึงการรับรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กนักเรียน อายุ 9 – 12 ปี ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกทางบวกของครูมีนัยสำคัญต่อความสามารถในการคิดและการรับรู้ของนักเรียน และยังสามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นและความรู้ความสามารถของตนเองเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานในการรับรู้ทางสังคม

โพลฟ์ (Pfost. 1992 : 262 – 268) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของการฝึกการกล้าแสดงออกต่อการกล้าแสดงออก 3 รูปแบบ ของผู้ติดสุรา การกล้าแสดงออก 3 รูปแบบได้แก่ 1. พฤติกรรมกล้าแสดงออกในสถานการณ์ลบ 2. ความไม่สบายใจต่อสถานการณ์ทางลบ ที่ทำให้ต้องใช้พฤติกรรมการกล้าแสดงออก และ 3. การคาดหวังพฤติกรรมการกล้าแสดงออกในสภาวะที่มีสติเปรียบเทียบกับความมึนเมา กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย จำนวน 38 คน ที่ติดสุราและเข้ารับการบำบัดในโรงพยาบาล หลังจากได้รับโปรแกรมการฝึกการกล้าแสดงออก พบว่า การฝึกไม่ได้ช่วยลดความไม่สบายใจต่อสถานการณ์ทางลบ หรือทำให้กล้าแสดงออกในสภาวะต่าง ๆ และมีการติดตามผลเมื่อ 6 เดือนผ่านไปก็ไม่พบความแตกต่าง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์

ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์

ทิศนา แขมมณี (2536 : 15) กล่าวว่ากลุ่มสัมพันธ์หรือกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นศัพท์ที่ใช้ในความหมาย ซึ่งตรงกับคำว่าภาษาอังกฤษว่า Group Dynamics หรือ Group Process ซึ่งในภาษาไทยใช้ชื่อต่าง ๆ เช่น พลังกลุ่ม พลวัตรกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา (2530 : 2 – 3) กล่าวว่า กลุ่มสัมพันธ์มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นการศึกษาจากประสบการณ์โดยผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้และปฏิบัติงานจริงตามที่จัดขึ้นทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวา สนุกสนาน และท้าทายความคิด ความสามารถของตนเอง รวมทั้งผู้เรียนจะได้รับความรู้อย่างกว้างขวางจากสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย

ทศวร มณีศรีขำ (2539 : 1140) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีโดยผู้เรียนจะให้ความสนใจและไม่เบื่อหน่ายการเรียน ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาตนเองและกลุ่มซึ่งจะนำมาซึ่งความสำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่ากลุ่มสัมพันธ์เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ได้รับความรู้อย่างกว้างขวางเป็นการพัฒนาตนเองเป็นการลดความวิตกกังวลและความตรึงเครียด ช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ตนเองหรือสมาชิกกำลังประสบอยู่ให้หมดไป ซึ่งเป็นประโยชน์ในการที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมกล้าแสดงออก

กลุ่มสัมพันธ์กับการเรียนการสอน

ทิศนา แขมมณี (2536 : 24 – 25) กล่าวว่า ในการศึกษาเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ นิยมใช้วิธีการศึกษาแบบห้องปฏิบัติการและฝึกแบบเข้ม กล่าวคือ ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาจากพฤติกรรมของคนอื่นที่มาร่วมกิจกรรมนั้น จะมีโอกาสทดลองและเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่นโดยใช้การรวมกลุ่มซึ่งเสมือนห้องปฏิบัติการ การศึกษาในลักษณะดังกล่าวจะเป็นไปในลักษณะต่อเนื่อง และเข้มข้นเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและแน่นแฟ้น วิธีการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามลักษณะดังกล่าวนั้นเมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า มีพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม

หลักการเรียนรู้และหลักการสอน ดังนี้

หลักการเรียนรู้

1. การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนของตน

2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กันมิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

3. การเรียนรู้ที่ดีต้องเกิดจากการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงช่วยผู้ให้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองนั้นมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและจดจำได้ดี

4. การเรียนรู้กระบวนการนั้นมีความสำคัญ เพราะกระบวนการเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ ผลงานต่าง ๆ จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการเป็นสำคัญ ดังนั้น การเรียนรู้ที่ดีจึงต้องเน้นกระบวนการด้วย

5. การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ การช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ มากขึ้นและเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

หลักการสอน

ความเชื่อในหลักการเรียนรู้ดังกล่าว จะสะท้อนไปสู่หลักการสอนที่ใช้ในการสอนเรื่องกลุ่มสัมพันธ์โดยทั่ว ๆ ไป ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการเรียนรู้ดังนี้

1. ยึดผู้เรียนเป็นศนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การเรียนรู้ได้มีบทบาทเป็นผู้กระทำ รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุยปรึกษาหารือ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ของกันและกันข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่ทำงานกับผู้อื่นได้ดีขึ้น รวมทั้งได้เรียนรู้ข้อมูลและทัศนะที่กว้างและหลากหลาย

3. ยึดการค้นพบด้วยตนเอง เป็นวิธีการในการเรียนรู้ โดยครูพยายามจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาและค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนจะจดจำได้ดีมีความหมายโดยตรงต่อผู้อื่นและมีผล ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับการบอกเล่าจากบุคคลอื่น

4. เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการกลุ่มและกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงานนั้น มิใช่มุ่งพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการด้วย ดังนั้น การเรียนรู้กระบวนการจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผลงานดีขึ้น

5. เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน ครูพยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลึกซึ่ง และเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้น

การเตรียมการสอนกลุ่มสัมพันธ์

ทศวร มณีศรีขำ (2539 : 97 – 98) กล่าวถึงการเตรียมการสอนกลุ่มสัมพันธ์ผู้สอนจะต้องจัดการทำแผนการสอน ซึ่งในการสอนการจัดทำแผนการสอนนั้นมีรายละเอียด ดังนี้

1. การตั้งจุดมุ่งหมาย ครูจำเป็นต้องตั้งจุดมุ่งหมายที่เป็นเชิงพฤติกรรม ซึ่งอาจมีทั้งจุดมุ่งหมายด้านเนื้อหาและกลุ่มสัมพันธ์ หรือเฉพาะด้านกลุ่มสัมพันธ์เท่านั้น

2. การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ ในการสอนตามหลักการกลุ่มสัมพันธ์โดยส่วนใหญ่มักประกอบไปด้วยขั้นตอนในการสอน ดังนี้คือ

2.1 ขั้นนำ คือ การปูพื้นผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนหรือการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนที่จะตามมา

2.2 ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมที่เตรียมไว้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์โดยตรง สามารถนำมาอภิปรายและวิเคราะห์ได้หลังจากปฏิบัติกิจกรรมสิ้นสุดลง

2.3 ขั้นอภิปราย คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงความรู้สึกความคิดเห็นหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมเสร็จไปแล้ว ในขั้นนี้ครูจะต้องเป็นผู้นำทางช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ และอภิปรายร่วมกันจนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2.4 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ หลังจากที่ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายจนเกิดความเข้าใจตามที่ต้องการแล้ว ครูผู้สอนจะต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดต่อไป ถึงการนำเอาการเรียนรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในชีวิตจริงหลังจากนั้นครูผู้สอนและผู้เรียนต้องช่วยกันสรุปถึงการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

3. การประเมินผล เป็นเรื่องที่สำคัญ หลังจากเสร็จสิ้นการสอนแล้วครูผู้สอนจำเป็นต้องประเมินดูว่า ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

วิธีการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ หลักการเรียนรู้ และหลักการสอนของกลุ่มสัมพันธ์มีอยู่หลายวิธี ดังนี้ ทิศนา แขมมณี (2536 : 27 – 28) กล่าวไว้ดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันมีผลออกมาในรูปของการแพ้หรือชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนอีกด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role – Play) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่ได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติ เช่นเดียวกับเกมแต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความรู้สึกของตนเองเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างบรรยากาสการเรียนรู้ให้น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความจริง แล้วให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิกิริยาโต้ตอบกัน วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

4. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและ

พิจารณาข้อมูลที่ตนเองได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับความจริงซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้นั้นมีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

5. ละคร (Acting or Dramatization) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมบทบาทตามที่กำหนดไว้

โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอันจะทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจอันนี้จะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะเป็นการช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย ((Small Group) เป็นวิธีการที่ใช้มานานแล้วเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก วิธีการนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคน ได้มีส่วนในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

ลำดับขั้นการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์

เยาวภา เตชะคุปต์ (2522 : 228 – 231) ได้จัดลำดับขั้นการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ไว้เป็น 4 ระยะ ดังนี้คือ

1. ระยะมีส่วนร่วม ระยะนี้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผลของการเรียนรู้นั้นเกิดการมีส่วนร่วมของผู้เรียนโดยตรง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนจะเน้นการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย ได้แก่ การที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสิ่งที่ต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความรู้สึก และอารมณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ได้กระทำนั้นจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่ม ความรู้สึกที่จะเกิดขึ้นนำไปสู่การรับรู้แนวคิดและการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาได้เป็นอย่างดี และช่วยให้จำเนื้อหาได้นาน

1.3 การมีส่วนร่วมทางปัญญาหรือสมอง ได้แก่ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริงหรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสร้างแนวคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้นั้น จะทำให้

การเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อผู้เรียน เป็นแนวทางในการพัฒนาความคิด และเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และสรุปสิ่งที่เรียนรู้นั้นด้วยตนเอง

1.4 การมีส่วนร่วมทางสังคม ได้แก่ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางและเกิดผลดีอีกด้วย

2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ทันทีหลังจากที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปแล้ว ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองดีขึ้น

3. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนรวบรวมแนวคิดที่ได้ค้นพบจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นแล้วนำมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเองได้ การนำไปประยุกต์นั้นทำได้ 2 ลักษณะคือ

3.1 การประยุกต์เพื่อการปรับปรุงบุคลิกภาพ หรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคตเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ตลอดจนช่วยในการคิดค้น และประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

4. ระยะการประเมินผล ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนและของกลุ่มจากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะ และติชมร่วมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

จะเห็นได้จากการเรียนรู้ดังกล่าว การเข้ากลุ่มสัมพันธ์จะทำให้สมาชิกได้เกิดการเรียนรู้และการวิเคราะห์ และการอภิปรายผลร่วมกัน เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันนำไปสู่ความมั่นใจและก่อให้เกิดพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ประโยชน์ของกลุ่มสัมพันธ์

การเรียนรู้โดยกระบวนกลุ่มสัมพันธ์ สิริวรรณ ศรีพหล (2536 : 244 – 225) ได้กล่าวไว้ว่า

1. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดทัศนคติที่ดี และถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันว่า การทำงานจะต้องทำงานเป็นกลุ่มจึงจะประสบความสำเร็จ คนเราจะทำงานโดยโดดเดี่ยวเสมอไปไม่ได้

2. เป็นการฝึกและให้ทัศนะคติแก่ผู้เรียนว่า บุคคลอื่น ๆ มีค่าเสมอกันต้องให้การยอมรับและเคารพความเป็นคนของผู้อื่น ทั้งในด้านความคิดและการกระทำโดยไม่ยึดถือหรือมองตนเองเป็นศูนย์กลาง

3. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททั้งของตนเองและสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำ หรือบทบาทในการเป็นผู้ตาม เป็นต้น

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และฝึกทักษะทางสังคม หรือการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เพราะการเป็นสมาชิกของกลุ่มย่อมได้รับมอบหมายงานให้ปฏิบัติ การเรียนโดยการฝึกปฏิบัติจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรง

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในด้านความคิดร่วมกับกลุ่ม เช่น ทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ เป็นต้น

7. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพื่อเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น การยอมรับมติของกลุ่ม เป็นต้น

8. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีทางความเป็นประชาธิปไตยทั้งในด้านความคิดและการกระทำ

9. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อกลุ่ม เช่น การที่กลุ่มยอมรับความคิดเห็นของเขา การที่กลุ่มเปิดโอกาสให้เขาแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ ซึ่งทักษะดังกล่าวจะทำให้เกิดความมั่นใจต่อมา

10. สร้างค่านิยมในเรื่องของความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น

นอกจากนี้ ทศวร มณีศรีขำ (2539 : 114) ให้ทัศนะว่า ในการจัดการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ อิทธิพลของกลุ่มยังมีผลต่อพฤติกรรมของสมาชิก ทั้งในด้านส่วนตัวและพฤติกรรมทางสังคม คือ กระตุ้นให้เกิดกำลังใจแก่สมาชิก สมาชิกได้แสดงออก สมาชิกเข้าใจตนเอง สนองความต้องการของสมาชิก สมาชิกมีความกระตือรือร้นเกิดการตัดสินใจ และสามารถแก้ปัญหาลดความคับข้องใจ ไม่ประพฤติออกนอกลู่นอกทาง เสริมสร้างสุขภาพทางกายและทางใจ สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และยอมรับในปทัสถานร่วมกัน ดังนั้นการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จึงเป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยที่ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายการเรียน

ขนาดของกลุ่มสัมพันธ์

จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มจะมีผลกระทบต่อคุณภาพการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มตลอดจนการสื่อสาร ซึ่งได้มีผู้แสดงความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มไว้ ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530 : 26) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้ปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไปด้วย หากกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินความจำเป็นสมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับผิดชอบทั้งหมดในขณะที่คนอื่นคับข้องใจที่ไม่มีงานทำไม่ได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน กลุ่มจะใหญ่เท่าใดย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือและระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

ชอร์ (Shaw. 1981 : 3) กล่าวว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมากหากมีสมาชิกมี จำนวน 30 คน ขึ้นไปก็จะเป็นกลุ่มใหญ่ แต่อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ และมีความคิดเห็นว่าจำนวนสมาชิกมิใช่ปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการร่วมมือในการทำงานของสมาชิกจะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

จำเนียร โชติช่วง (2521 : 5) ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในวงการศึกษามักจะมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราจะทำให้เห็นความสำคัญของสมาชิกได้อย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ก็จะได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

สรุปได้ว่าขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิกไม่เกิน15 คน เพราะจะทำให้เกิดความใกล้ชิดและก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้ดีที่สุดทำให้กระบวนการกลุ่มเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973 : 105) กล่าวว่า การทำกิจกรรมกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง หากเวลาของการเข้าร่วมกลุ่มมีน้อยอาจจัดสัปดาห์ละครั้ง สำหรับช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง ในระดับเด็กประถมศึกษาเพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้

ทรอทเซอร์ (ชูชัย สมิทธิไกร. 2527 : 18 – 19 ; อ้างอิงจาก Trotzer. 1977 : Unpaged) กล่าวว่าในการกำหนดระยะเวลา และความถี่ของการเข้ากลุ่มหากจัดในสถาบันการศึกษา จะต้องพิจารณาถึงการจัดคาบการเรียนของนักเรียนด้วย โรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาส่วนใหญ่ จะจัดการเรียนเป็นคาบ ๆ ละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่า ควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกลุ่มนั้นอยู่กับเป้าหมายของ

กลุ่มและธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุดควรจะได้มีการเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้าหากว่ามากกว่านี้ก็จะยิ่งเป็นการดี

สรุปได้ว่าเวลาและจำนวนครั้งที่ใช้ในการเข้ากลุ่มนั้นควรจะเป็นสัปดาห์ละ 2 ครั้งและในการเข้ากลุ่มไม่ควรน้อยกว่า 8 ครั้ง และช่วงเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์

งานวิจัยในประเทศ

จริยา วิไลวรรณ (2532 : 68) ได้ทำการศึกษา ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักศึกษา ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจนา ศรีสุรพล (2534 : 64 – 65) ผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่าในระหว่างการฝึกกลุ่มสัมพันธ์นักศึกษาได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มได้อย่างเต็มที่ นักศึกษามีประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นได้ปฏิบัติงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ สามารถพัฒนาบุคลิกภาพให้เกิดความเข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่นสามารถแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นอุปสรรค์ต่อการสร้างสัมพันธ์ในการทำงาน การเรียน และอยู่ร่วมกันทำให้บุคคลมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2535 : 100) ได้ศึกษา การพัฒนาอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การที่นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความสามารถของตนประสานความคิดของตนเองและของกลุ่มทำให้นักศึกษากล้าคิด กล้าทำมากขึ้น เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความมั่นใจตนเอง รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่า และเกิดทัศนะคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า กลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลที่มีการแลกเปลี่ยนทัศนะคติ ความคิดภายในกลุ่ม ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่นกล้าคิดกล้าทำและกล้าที่จะแสดงออก สามารถพัฒนาบุคลิกภาพเป็นคนที่กล้าที่จะแสดงออกได้อย่างเหมาะสมมีความมั่นใจในตนเอง และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

งานวิจัยในต่างประเทศ

บารอน (Barron. 1993 : 4393 B) ได้ทำการศึกษา ความร่วมมือในการแก้ปัญหาระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการทำงานคนเดียว โดยการทดลองในการทำงานและอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพของบุคคลกับกลุ่มในระยะเวลาอันสั้น ในมหาวิทยาลัยเดอร์บิวท์ ผลการศึกษาพบว่า การทำงานเป็นทีมจะทำให้การดำเนินงานสำเร็จเป็นที่เชื่อถือได้แตกต่างกับการทำงานคนเดียว การทำงานเป็นทีมจะมีประโยชน์ในด้านการวางแผน การแสดงความคิดเห็นร่วมกันและแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จสูงและการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้แก่ความพยายามในการที่จะพิจารณาในการแก้ไขปัญหาโดยการที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น การเปิดเผยความรู้สึกของตนเอง การสื่อสาร ความร่วมมือ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วิลสัน (Willson. 1993 : 1154 A) ได้ศึกษาการให้คำแนะนำการถ่ายทอดอารมณ์ที่ต่อความพร้อมในการแสดงละคร ในมหาวิทยาลัยรัฐฟอริดา ผลการศึกษาพบว่า การได้รับคำแนะนำในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกก่อนการซ้อมละครจะเกิดผลดี และมีประโยชน์มาก นับว่าเป็นกระบวนการในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน เพราะความพยายามที่จะแสดงละครให้ได้ดีนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ ซึ่งประสานสอดคล้องและสัมพันธ์ คือ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การถ่ายทอดความรู้สึกและความพอใจในการทำงานทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

เวลที (Welty. 1993 : 548) ได้ศึกษาบทบาทของผู้สอนและการได้รับประโยชน์จากการฝึกกลุ่มสัมพันธ์โดยการเรียนรู้จากวีดีโอเทป ผลการศึกษาพบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยใช้วีดีโอเทป เป็นสื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ระดับหนึ่งและ วิธีการสอนที่เน้นกลุ่มสัมพันธ์ เป็นพื้นฐานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยการเปิดเผยตนเอง ทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

จากการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า การทำงานร่วมกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพฤติกรรมของบุคคลทำให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เกิดความเชื่อมั่น กล้าที่จะคิดและเสนอแนวความคิดแก่กลุ่ม มีการแก้ไขปัญหาร่วมกันและนำมาซึ่งความสำเร็จ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษีเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ซึ่งมีคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ 50 ลงมา จำนวน 22 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษีเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ซึ่งมีคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ 50 ลงมา จำนวน 22 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน
2. โปรแกรมการฝึกกลุ่มสัมพันธ์

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกของ Mechael L. Emmons มีจำนวน 21 ข้อ ซึ่งวงพักตร์ ภู่พันธ์ศรี แปลเป็นภาษาไทยและผู้วิจัยได้นำมาหาคุณภาพอีกครั้ง โดยมีวิธีการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกและศึกษาแบบสอบถามวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกของ Mechale L. Emmons ซึ่งวงพัตร์ ภู่พันธ์ศรีได้แปลเป็นภาษาไทยไว้
2. ศึกษาข้อคำถามในแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
3. นำแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนไปให้ผู้ส่งคุณวุฒิจำนวน

จำนวน 2 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และ ดร. นันทา สู้รักษา ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะตามที่ผู้วิจัยกำหนดแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปทดลองใช้

4. นำแบบสอบถามฉบับที่แก้ไขปรับปรุงแล้วจำนวน 21 ข้อ ไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยจำนวน 20 คน

5. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item — total correlation) และคัดเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แบบสอบถามจำนวน 21 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 0.33 - 0.76 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 5 มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์ (α - Cofficient) ของ ครอนบาค (Conbrach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .6374

<u>ลักษณะของแบบสอบถาม</u>

แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับตั้งแต่ 1 ถึง 5

<u>เกณฑ์ให้คะแนนกำหนดไว้</u> ดังนี้

ถ้าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

กระทำบ่อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
กระทำบ่อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
กระทำบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
กระทำน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

ถ้าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียนการให้คะแนนเป็นดังนี้

กระทำบ่อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
กรทำบ่อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
กระทำบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
กระทำน้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน	5	คะแนน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบความรู้สึกของนักเรียน ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนว่ามีความรู้สึกอย่างไร ถ้าต้องการกระทำตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ และต้องการทราบว่านักเรียนกระทำในสิ่งที่กำหนดมาให้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นแบบสอบถามฉบับนี้จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดเพราะแต่ละคนย่อมมีความคิด ความรู้สึกและการกระทำแตกต่างกันข้อสำคัญนักเรียนจะต้องตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด และคำตอบของนักเรียนทุกคนจะเก็บไว้เป็นความลับ ลักษณะของแบบสอบถามจะกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนที่นักเรียนต้องกระทำแล้วให้นักเรียนกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในกระดาษคำตอบตามความเป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	กระทำบ่อยที่สุด	กระทำบ่อย	กระทำบ้าง	กระทำน้อย	ไม่เคยเลย
1	นักเรียนตอบคำถามตามความคิดของตนเองแม้จะไม่เหมือนเพื่อนส่วนใหญ่ก็ตาม					
2	นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่างไปจากเพื่อนเมื่อครูถาม					

2. โปรแกรมการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมฝึกกลุ่มสัมพันธ์ดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน การจัดกลุ่มสัมพันธ์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหากิจกรรมให้เหมาะสม

2.2 สร้างโปรแกรมการฝึกกลุ่มสัมพันธ์แล้วนำโปรแกรมดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อความเหมาะสมระหว่างกิจกรรมกับจุดประสงค์ในการฝึก

2.3 นำโปรแกรมการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.4 นำโปรแกรมการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ที่แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากการทดลองแล้วไปดำเนินการวิจัยต่อไป

แบบแผนการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Desing (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 359)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R_E	T_{E1}	X	T_{E2}
R_C	T_{C1}	-	T_{C2}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการดำเนินการทดลอง

R_E , R_C แทนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

T_{E1} , T_{C1} แทนการทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

T_{E2} , T_{C2} แทนการทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

X แทนการฝึกกลุ่มสัมพันธ์

\- แทนการไม่ฝึกกลุ่มสัมพันธ์

วิธีการทดลองมีลำดับขั้น ดังนี้

1. หลังจากการสุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีจับฉลากแล้ว ได้ทำการเก็บรวบรวมคะแนนครั้งแรก (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้คัดเลือกไว้จากแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนที่จะทำการทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้

2. ขั้นการทดลอง ดำเนินการฝึกกลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้ทั้งหมด 8 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ใช้ช่วงเวลา 14.00 - 14.50 น.ระหว่างวันที่ 18 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542

3. หลังการทดลอง หลังจากให้กิจกรรมตามโปรแกรมที่วางไว้ 2 วัน ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนทดสอบอีกครั้งหนึ่ง (Posttest)

4. นำคะแนนที่ได้ทั้ง 2 ครั้ง จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการทดสอบ

กลุ่มทดลอง เด็กชาย จำนวน 4 คน อายุเฉลี่ย 9 ปี

เด็กหญิง จำนวน 6 คน อายุเฉลี่ย 9.3 ปี

กลุ่มควบคุม เด็กชาย จำนวน 5 คน อายุเฉลี่ย 9.4 ปี

เด็กหญิง จำนวน 5 คน อายุเฉลี่ย 9.6 ปี

1.1ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) (ล้วน และอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความเบี่ยงมาตรฐาน (SD) (ล้วน และอังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$SD = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X^2)}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน โดยวิธี Item - total correlation (Pearson r)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้สูตร (Cronbach . 1970 : 339)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left\{1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน ความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สมมติฐานข้อ 1. นักเรียนจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกด้วยกลุ่มสัมพันธ์

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ใช้สูตร (ล้วน และอังคณา สายยศ. 2538: 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบครั้งแรกและครั้งหลัง

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละค่

n แทน จำนวนคู่

โดยตั้งระดับความเชื่อมั่น .01 df = 9

3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกลุ่มสัมพันธ์จะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์

สถิติที่ใช้ทดลองสมมติฐานข้อที่ 2 ใช้สูตร (ล้วน และอังคณา สายยศ. 2538 : 101)

$$t = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2}\left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right]}}$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

X_1, X_2 แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกล้าแสดงออกในขั้นเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งสองกลุ่ม

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

โดยตั้งระดับความเชื่อมั่น .01 df = 18

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในทางนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมาย ดังนี้

X	แทน	คะแนน
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
D	แทน	ผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
df	แทน	จำนวนชั้นแห่งความอิสระ

ผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลอง	10	51.7	4.90	0.85
กลุ่มควบคุม	10	53.3	3.30	

t.01, 18 = 0.85

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S^2	t
ก่อนทดลอง	10	51.7	24.0111	9.5789**
หลังทดลอง	10	63.6000	30.7111	

t .01, 9 = 2.821

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 1 ปรากฏว่าคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) พบว่าคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง แสดงว่ากลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้น

3.เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าฝึกกลุ่มสัมพันธ์

ตาราง 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	$\overline{X}$	S^2	t
ก่อนทดลอง	10	63.6000	24.7111	4.580**
หลังทดลอง	10	52.1000	30.3222	

t .01, 18 = 2.552

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 2 ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) พบว่าคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกลุ่มสัมพันธ์จะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยกลุ่มสัมพันธ์

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน

สมมติฐานในการศึกษา

1. นักเรียนจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกด้วยกลุ่มสัมพันธ์
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกลุ่มสัมพันธ์จะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 และมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นไทล์ที่ 50 จำนวน 22 คน และเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

1. แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน
2. โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 41 คน ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนแล้วคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นไทล์ที่ 50 จำนวน 22 คน ทำการสุ่ม

อย่างง่ายเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน และเก็บคะแนนไว้เป็นการทดสอบครั้งแรก (Pretest)

2. ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์และวันพุธ รวม 8 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ใช้ช่วงเวลา 14.00 – 14.50 น.ระหว่างวันที่ 18 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2542

3. หลังจากสิ้นสุดการทดลองตามโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์แล้วให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตอบแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนชุดเดิมอีกครั้งเป็นการทดสอบครั้งหลัง (Posttest)

4. นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการะทดลองโดยใช้ t – test แบบ Dependent Sample

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ t – test แบบ Indepedent Sample

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การฝึกกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้น

2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การฝึกกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนดีกว่าการไม่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์

อภิปรายผล

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษี กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การฝึกกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรายุทธ ทวีลาภ (2539 : 54 – 56) ที่ได้ศึกษา พบว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยยายจิ๋ว อำเภอเทพสถิตย์ จังหวัดชัยภูมิ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อที่ 1 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง รุ่งอารีย์ (2538 : 53 – 55) ได้ศึกษาพบว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี มีพฤติกรรมอภิปรายกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีย์ ลิลา (2535 : 16) ซึ่งศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำรอบ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของวัลลภ ปิยะมโนธรรม (2528 : 76) ที่กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออก คือ การฝึกความรู้สึกให้เป็นอิสระ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำที่เป็นลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา จริงใจ และผลของการฝึกทำให้ผู้ที่ได้รับการฝึกสามารถแสดงความรู้สึกออกมาได้อย่างเหมาะสมถูกกาลเทศะจากการประเมินผลของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนมีความสนใจในการเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์เป็นอย่างดีและเมื่อดำเนินการทดลองไปได้ระยะหนึ่งพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเกม นักเรียนจะมีความกระตือรือร้น และรู้สึกสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมที่เป็นเกมมากกว่ากิจกรรมชนิดอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะเกมมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนดีกว่าการที่ไม่ได้รับการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา วิไลวรรณ (จริยา วิไลวรรณ. 2532 : 68) ที่ได้ทำการศึกษาพบว่า การฝึกกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง มีเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจนา ศรีสุรพล (อัจนา ศรีสุรพล. 2534 : 64 - 65) ได้ศึกษาพบว่าในระหว่างการฝึกกลุ่มสัมพันธ์นักศึกษาได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มได้อย่างเต็มที่ นักศึกษามีประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับตนและผู้อื่น ทำให้นักศึกษาได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและเข้าใจผู้อื่นและสามารถพัฒนาบุคลิกภาพให้เกิดความเข้าใจตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. 2535 : 100) ได้ทำการศึกษาพบว่า การพัฒนาอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การที่นักศึกษาพยาบาลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความสามารถของตนเองประสานความคิดของตนเองและของกลุ่มทำให้นักศึกษากล้าคิด กล้าทำมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2530 : 10) ที่กล่าวว่า การฝึกกลุ่มสัมพันธ์นั้นทุกคนในกลุ่มจะได้มีโอกาสในการได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ และมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างกว้างขวางซึ่งจะทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม อันเป็นการช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้พัฒนาตนเอง ซึ่งจาการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ในการวิจัยจะพบว่านักเรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่มและได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่พบและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองและมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น

ดังนั้นจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มสัมพันธ์สามารถนำไปใช้ช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการฝึกกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้ดีขึ้นได้ จึงควรนำวิธีการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้พัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อไป

1.2 ในการนำกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ ผู้ฝึกจะต้องศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ตลอดทั้งควรได้รับการฝึกเกี่ยวกับวิธีดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจและมีความชำนาญก่อนนำไปใช้

1.3 ควรมีการติดตามผลของการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ภายหลังการทดลองเป็นระยะเวลา 3 เดือน หรือ 6 เดือน ว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นหรือลดลงมากน้อยเพียงใด เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้วิธีการอื่นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน เช่น การให้การเสริมแรงแบบต่อเนื่อง เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาผลของการฝึกกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น การอภิปรายในห้องเรียน การปรับตัวในกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน เช่น ตัวครูผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน การยอมรับของสมาชิกในห้องเรียน วิชาเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กอง สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. สภาพความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร 2536.

คมเพชร ฉัตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

จริยา วิไลวรรณ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนพลศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

จิราภรณ์ ศิริทวี. เทคนิคการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้. วารสารการแนะแนว 1(9) กันยายน 2541 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล. ผลของการจัดโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยานิพนธ์ ศศม. กรุงเทพมหานครฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532 อัดสำเนา

จำเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

ชูชัย สมิธิไกร. คุณคือเจ้าชีวิต. กรุงเทพฯ : สโมสรนักชาย, 2527.

ชูศรี วงค์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย . พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานครฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชัญโญ ใครบุตร. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านความสามารถในการเขียนคำและพฤติกรรมกล้าแสดงออก ในชั้นเรียนของนักเรียนไทยกะโซ้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับวิธีสอนปกติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

ถนอมศรี อินทนนท์. การศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่นที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ทิศนา แขมมณี. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บำรุงสาสน์, 2522.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา. คณะคุรุศาสตร์วิทยาลัยธนบุรี, 2539.

ทศวร มณีศรีขำ. กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสำหรับครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2539.

นวลศิริ เป่าโรหิตย์. คุณรู้จักสครีปชีวิตของคุณหรือยัง. วารสารแนะแนว (30) 162 : 2529 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

บรรจง รุ่งอารีย์. ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอใหญ่ จังหวัดชลบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

ประเวศ วะสี. ปฏิรูปการศึกษา :ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์. 2541

ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. เอกสารประกอบการสอน. พย. 191 กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์. การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุลิตไพบูลย์ชนูปถัมภ์ จังหวัดชัยนาท. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

พรทิพย์ ทรัพย์สิน. การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

พรรณราย ทรัพยะประภา. แนวคิดในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารการแนะแนว. 1(2) กุมภาพันธ์ 2521.

พรรณราย ทรัพยะประภา. การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก. การแนะแนว 15 (76) : 9 – 13 ; สิงหาคม – กันยายน 2524.

พรสุดา ดิษยวรรธนะ. พฤติกรรมการแสดงออกตามทฤษฎีของดิจิดอวานนิกับการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคมบางประการของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

เพิ่มวุธ บุบผามาตะนัง. โจทย์เป็นปัญหาคณิตศาสตร์. วารสารวิชาการ 1(5) : พฤษภาคม 2541 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เยาวภา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการสอน. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบำรุงสาสน์, 2522.

ฤทัย ธรเสนา. การพัฒนาอัตนโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกันโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

ละเอียด ชูประยูร และคณะ. การศึกษา Assertive Behavior ในผู้ร่วมทีมจิตเวช. วารสารจิตวิทยาคลีนิค 9(1) : 7 – 8 ; เมษายน 2521.

ละเอียด ชูประยูร. เทคนิคพฤติกรรมบำบัด. กรุงเทพฯ. ศูนย์ผลิตเอกสารโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา 2538.

ล้วน สายยศ.และ อังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: สุริยศาสน์

วัชรี บูรณสิงห์. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

วัลลภ ปิยะมโนธรรม. เทคนนิคการรักษาโรคประสาทด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : เยียร์บุ๊คพับลิชเชอร์, 2528.

วัฒนา พันธ์เมฆา. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528. อัดสำเนา

วงพักตร์ ภู่พันธ์ศรี. ผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลและบุคลิกภาพของนักเรียนหญิง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

สิริวรรณ ศรีพหล. ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน : การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน. (หน่วยที่ 1 – 8) นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, 2536.

สุปรียา ตันสกุล. การฝึกการกล้าแสดงออก : เทคนิคที่น่าสนใจ. วารสารสุข 1765 (66) ; มกราคม – มีนาคม 2527.

สุรจิตต์ แสงอรุณ. การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในกลุ่มเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3. โรงเรียนหัวเสือบุญแจ่มเนียมนิล จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529, ถ่ายเอกสาร

สุรี จันทรโมลี. พฤติกรรมกล้าแสดงออก การพูด. วารสารสุขศึกษา. 20(76) พฤษภาคม - สิงหาคม 2540.

สมบัติ ตาปัญญา. การรักษาผู้ป่วยจิตเวชด้วยวิธีการพฤติกรรมบำบัด Token economy program. จิตวิทยาคลีนิค. 16(1) มิถุนายน 2538.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ. การประกันคุณภาพทางการศึกษา. วารสารวิชาการ 1 (5) ; พฤษภาคม 2541. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

หลุย จำปาเทศ. จิตวิทยาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อารีย์ ลิลา. ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำรอบ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

อัจนา ครีสุรพล. ผลของการฝึกวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบัณฑิต. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

Baron, Brigid jessica Sara, "Collaborative Probiem Solving : is team Performance Greater than what is expected from the most competent member ? Dissrrtation Abstracts International. 53 (08) : 4389 B : February, 1993.

Bishop Sue. Assertiveness Skills training. London : Kogan page 1995.

Brien : T.M : Thombs, D.L ; Mahoney, C.A : Wallnau, L. (1994) Dimension of self – efficacy among three pistriet group of condom users J – AM – Coll – Health. January, 42 (4), 167 – 174.

Clark ; M.M. Corbisiero, J R ; Procidano, M. E ; Grossman ; SA (1984) The effectiveness of Assertive Training with Elderly Psychiatric Community mental Health Joural. Winter, 20 (4), 262 – 268.

Delaney, Dawn M. Assertiveness level of Occupational Therapists. Dissertaion Abstract International June, 1997.

Franzini, LR ; Sideman, L.M ; Dexter, K.E : Elder. J.P. (1990) Promoting. AIDS Risk Reduction via Behavioral Training Aids – Education Prevention. Winter, 2(4), 313 – 321.

Gaber ; L.B ; Ariel, O ; Merbaum, M. (1984). Relaxation and Assertive Training as Automated Adjunet Behvior Therapy Administered in a self Control Orientation With Psychiatric Patiens Brithist. Journey of Counseling in Psychology. November, 23, 301 – 309.

Jakuboski, Partricia and Arther J. Lange. The Assertive Option : Your Rights and Responsibilities. N.P. : Reserch Press, Co, 1978.

Kelley, Collen. Assertion Training : A facilitator's guide. La Jolla,California : University Associates 1979.

Legeron. P. (1993). Behavioral and Cognitive Strategies in Stress Management, Encephale, March, 19 Spec No. 1, 193 – 202.

Linda A. Mae Neilage, Kathleen A. Adams Assertiness at work. How to Increase yours Personal Power on the job. Englewood Cliffs. N.J. Prentice- mall. 1982.

May, Wanda Williamson. "The Effiacy of A Brief Classroom. Format Assertiveness Training Program on Assertive Behavior, Assertive Knowledge. Anxiety and Locus of Control in fifth – grade Student. Dissertation Abstracts International A 57/05 ; Nov, 1993.

Marion, E. Hayhes "Stepping up to Supervior" United State Of America. 1990

Muawski, Matthew M , Miederhoff Patrick, Rule Warren. Birth Order and Communication Skill Of Pharmacy Student.Dissertation Abstracts International. June,1997

Patterson, CH. Theories of Counseling and Psychology. 2nd .ed New York ; Harper And Row Publishers, 1973.

Pfrost, K.S ; Stevens, M.J ; Parker, J.C. Mc Gowan, S.F. (1992). The Influence of Assertion Training of three Aspects of Assertiveness in Alcoholics. Journal of Counseling in Psychology, March, 48 (2), 262 – 268.

Robert E. Alberti, Michael L. Emmons. Your Perfect right : aguide to Assertive living. San luis Obispo, Calif : Impact Pubiishers, 1989.(cp.1995,1978)

Suntaree Komin. Psychology of Thai People : Values and Behavioral Patterns Bangkok Thailand 1990.

Shaw, Marvin E. Group Dynamic. The Psychology of Small Group Bohavior, 3 rd ed. New York. McGrew – Hill Book Company, 1981.

Sheppard, Kathleen Marin. Sochail Problem Solving : Acomparion of two Brainstorming Approches with Sochailly Unskill Children. Dissertation Abstracts International. Jun, 1992

Kathleen Marin. Sochail Problem Solving : Acomparison of two Brainstorming Approaches with Soclally Unskill Children. Dissertation Abstracts International. Jun, 1992.

Willson, Gary Lynn. "The Effects of Guided Lmagery on the Ensemble and Performance (Actin)" Dissertation Abstracts International. 54 (04) 155A ; October, 1993.

Willson Brown Gwynne. The Assertive Teacher / Aldershot Hants,England : Brookfield , vt: arena:ashate Pub. Co. 1994

Welty, Kimberly Sharon Ed Wards. "The Role of A Meta – Lacillitator and The Use of Vediotape in Group Dynamics Training. Master Abstracts International. 31 (02) : 548 ; Summer, 1993.

ภาคผนวก

โปรแกรมการฝึกกลุ่มสัมพันธ์

ปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกเข้าใจถึงระเบียบการและความมุ่งหมายในการเข้าร่วมกลุ่มและประโยชน์ที่จะได้รับ

ขนาดของกลุ่ม 10 คน

เวลา 20 นาที

สถานที่ ห้องประชุม

วิธีดำเนินการ 1. จัดให้สมาชิกและผู้ดำเนินการกลุ่มนั่งเป็นวงกลม

2. ผู้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองครั้งนี้เพื่อให้สมาชิกเข้าใจจุดมุ่งหมายของการทดลอง ตลอดจนการปฏิบัติตัว ในการทำกลุ่มสัมพันธ์

3. สมาชิกซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจและช่วยกันสรุปเรื่องที่ชี้แจงเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ภาษาท่าทาง	1. เพื่อให้นักเรียนฝึกการแสดงออกของภาษาท่าทางโดยฝึกประสานสายตากับผู้อื่น และการฝึกบริหารคอ ไหล่ แขน อันเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาท่าทางประกอบการพูดให้เหมาะสมกลมกลืน 2. เพื่อให้นักเรียนกล้าประสานตากับผู้อื่นในขณะที่สนทนาหรือตอบคำถาม 3. เพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะพูดหรือบรรยาย อธิบาย และแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนได้	1. ผู้วิจัยแสดงตัวอย่างการฝึกบังคับสายตาเป็นจังหวะตามตำแหน่งที่กำหนดคือ บน -> กลาง ล่าง -> กลาง ซ้าย -> กลาง ขวา -> กลาง ขวาบน -> กลาง ขวาล่าง -> กลาง ซ้ายบน -> กลาง ซ้ายล่าง -> กลาง โดยให้นักเรียนฝึกบังคับสายตาจำนวน 5 ครั้ง 2. ให้นักเรียนจับคู่ แล้วนั่งหันหน้าเข้าหากัน เริ่มต้นด้วยการมองฝ่ายตรงข้ามตามตำแหน่งที่กำหนดให้แต่ละตำแหน่งที่กำหนดให้แต่ละตำแหน่งประมาณ 3 วินาที เริ่มจากผม หน้าผาก จมูก คาง คอ แก้ม และสุดท้าย ให้นักเรียนทั้งคู่ประสานสายตากันประมาณ 1 นาที ในระหว่างที่ประสานสายตากันนั้น ให้นักเรียนแต่ละคนสำรวจความรู้สึกของตนว่ามีความรู้สึกอย่างไร 3. ให้นักเรียนฝึกบริหาร คอ ไหล่ และแขน โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำฝึกให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม ท่าละประมาณ 10 ครั้ง 4. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน กลุ่มหนึ่งให้แสดงบทบาทสมมติ โดยแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมให้สอดคล้องกลมกลืนกันทั้งด้านสายตา ท่าทาง และน้ำเสียง และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกทางภาษาท่าทางของผู้แสดง

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			สถานการณ์บทบาทสมมติขั้นตอนการแสดงดังนี้คือ 1. <u>ขั้นเตรียมการ</u> ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์บทบาทสมมติขึ้น คือ สถานการณ์สมมติที่ 1, 2, 3 2. <u>ขั้นแสดง</u> 2.1 การอุ่นเครื่อง ผู้วิจัยสนทนาซักถามเกี่ยวกับสถานการณ์สมมติที่ 1, 2, 3 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ตรงกัน 2.2 การเลือกตัวผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง 2.3 การจัดฉากแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2.4 ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ และแจกกระดาษ ดินสอ เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์บันทึกพฤติกรรมของผู้แสดง 2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้ผู้แสดงลองแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อช่วยลดความประหม่า วิตกกังวล 2.6 ฉากแสดง ผู้วิจัยให้ผู้แสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ 3. <u>ขั้นการวิเคราะห์และอภิปรายผล</u> เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทแสดง

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			ของผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ควรแก้ไขตรงไหน โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี ผู้วิจัยให้คำแนะนำและให้ข้อมูลย้อนกลับ 4. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้ภาษาท่าทางและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
2	ปริศนาหาคำ	1. เพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะตอบคำถามของครูด้วยความมั่นใจ 2. เพื่อให้นักเรียนกล้าซักถามและยอมรับในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจหรือไม่แน่ใจ	<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u> 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องปริศนาคำทายและวิธีการเล่น 2. <u>ขั้นกิจกรรม</u> 2.1 ผู้วิจัยนำเอาแผนภูมิปริศนาคำทาย ซึ่งมีแต่สระติดบนกระดานดำครั้งละแผ่นแล้วให้นักเรียนหาพยัญชนะมาเติมในช่องว่าง เพื่อหาคำที่สมบูรณ์โดยที่แต่ละคำผู้วิจัยจะบอกใบ้ให้ว่าเป็นคำที่เกี่ยวกับ สัตว์ สิ่งของ อาชีพ หรืออะไรก็แล้วแต่ที่เกี่ยวข้องกับคำนั้นๆ 2.2 นักเรียนใดตอบได้ให้รีบยกมือขึ้นตอบ ถ้ายังไม่ได้ ผู้วิจัยจะพยายามอธิบายความหมายของคำเหล่านั้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งนักเรียนสามารถตอบได้ถูกต้อง 2.3 คำที่เป็นปริศนามี 10 คำ ดังต่อไปนี้ 1. _ _ า _ เป็นชื่อสัตว์น้ำ เฉลย ปลาทู 2. _ะ _ เป็นชื่อของดอกไม้ เฉลย มะลิ

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			3. _ ะ _ เป็นชื่อของเครื่องปรุงเครื่องแกง เฉลย กะปิ 4. _า _กา เป็นชื่อของใช้ เฉลย ปากกา 5. _ก _ง เป็นชื่อของสัตว์ปีก เฉลย นกยูง 6. แ_ _ ง_ เป็นชื่อของสัตว์ที่เป็นพาหนะนำโรค เฉลย แมลงวัน 7. _โ__ไ_ เป็นชื่อของอาชีพ เฉลย โคมไฟ 8. _า_แ_น เป็นชื่อของสถานที่ท่องเที่ยว เฉลย บางแสน 9. _า_ว_ เป็นชื่อของอาชีพ เฉลย ตำรวจ 10. โ___เ_ เป็นชื่อของสถานที่ เฉลย โรงเรียน 3. <u>ขั้นอภิปราย</u> ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้ 3.1 นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องหมดหรือไม่ 3.2 ในการตอบคำถามจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องตอบถูกเสมอไป 3.3 ในการตอบคำถามของครูในการเรียนการสอนจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร 4. <u>ขั้นสรุป</u> ในบางครั้งการเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมทีทั้งกิจกรรมการถามและการตอบคำตอบใน

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			บาครั้งการตอบคำถามของนักเรียน อาจจะมีผิดบ้างหรือถูกบ้างนั้นเป็นเรื่องปกติของการตอบคำถามแต่ที่สำคัญของการตอบคำถามที่ครูถามจะเป็นการตรวจสอบถึงความเข้าใจในการเรียนการสอนของนักเรียน เพื่อเป็นการยืนยันว่านักเรียนเข้าใจสิ่งที่ครูสอนมากน้อยเพียงใด
3	แข่งขันกันแสดงทัศนะ	1. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูดแสดงความคิดของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนกล้าตอบคำถามของครูด้วยความมั่นใจ 3. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูดบรรยาย อธิบาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน	<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u> 1. <u>ขั้นนำ</u> แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน โดยวิธีการจับฉลาก 2. <u>ขั้นกิจกรรม</u> 2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษเปล่าให้นักเรียนกลุ่มละ 5 แผ่น 2.2 ผู้วิจัยอธิบายกติกาให้นักเรียนฟังดังนี้ - ผู้วิจัยมีแถบประโยคทั้งสิ้น 5 ประโยค ซึ่งแต่ละประโยคจะเป็นเหตุการณ์สมมติที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นเลยในโลกมนุษย์ แต่ครูจะให้นักเรียนสมมติว่าถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้นักเรียนจะทำเช่นไร - ผู้วิจัยติดแถบประโยคครั้งละ 1 แถบ แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงทัศนะเป็นข้อ ๆ ว่าถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ เราจะทำอย่างไร หรือมีผลต่อสิ่งใดบ้าง ช่วยกันแสดงทัศนะให้มากที่สุด แล้วเขียนลงในกระดาษเปล่าที่ครูแจกให้ - ผู้วิจัยจะให้เวลาในการแสดงทัศนะข้อละ 5 นาที

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			- เมื่อครบทุกข้อแล้วผู้วิจัยจะให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน กลุ่มใดแสดงทัศนะได้มากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ 2.3 เมื่อนักเรียนเข้าใจกติกาและวิธีการดีแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มดำเนินการโดยตอบแถบประโยคครั้งละ 1 ข้อความต่อเวลา 5 นาที จนครบ 5 ข้อความ 2.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาอ่านทัศนะของสมาชิกในกลุ่มให้กลุ่มอื่นฟังกลุ่มใดมีจำนวนข้อในการแสดงทัศนะมากที่สุดเป็นผู้ชนะ 3. <u>ขั้นอภิปราย</u> ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าเราได้ประโยชน์อะไรจากการเล่นเกมนี้บ้างและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างไร 4. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะกับนักเรียนถึงการกล้าแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงทัศนะของตนเองเป็นสิ่งที่ดีที่แสดงถึงความคิด และความมั่นใจของตนเองในการเรียนของนักเรียนที่สามารถที่จะแสดงความคิดของตนเองได้ความคิดเห็นหรือการแสดงเหตุผลของแต่ละคนย่อมจะไม่มีถูกหรือผิดเพราะเป็นทัศนะส่วนบุคคล
4	การโฆษณา	1. เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตน 2. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูด	<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u> 1. <u>ขั้นนำ</u> 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึง

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
		บรรยาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน	เรื่องการโฆษณาที่พบเห็นในปัจจุบันทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และป้ายโฆษณาทั่ว ๆ ไป 1.2 ให้นักเรียนจับฉลากคำโฆษณาคนละ 1 ใบ 1.3 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการทำกิจกรรม 2. <u>ขั้นกิจกรรม</u> 2.1 ให้นักเรียนหาวิธีการพูด คำพูดตลอดจนกิริยาท่าทางประกอบการโฆษณาสินค้าเพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้าหรือของผู้ฟัง ให้พยายามคิดโฆษณาให้แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร และไม่ซ้ำกับที่มีอยู่แล้ว ให้เวลาคิด 10 นาที จากนั้นออกมาโฆษณาสินค้าคนละ 3 นาที 2.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเพื่อความเข้าใจ จากนั้นเริ่มทำกิจกรรม 3. <u>ขั้นอภิปราย</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนนักเรียนช่วยกันสรุปว่าได้อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้ 4. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม การที่คนเรากล้าที่จะพูด อธิบายแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนนั้น เป็นสิ่งดีเพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้ตนเองและยังเป็นการฝึกให้ตนเองเคยชินและมีกิริยาท่าทางที่ไม่สะทกสะท้านหรือตื่นเต้นเมื่อต้องทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน แต่ในการพูดเราควรจะพูดเราควรจะพูดสิ่งที่สร้างสรรค์และใช้ภาษาให้เหมาะสม

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5	สร้างเรื่องจากภาพ	1. เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง 2.เพื่อให้นักเรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 3.เพื่อให้นักเรียนกล้าพูดบรรยายหรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน	ขั้นตอนของกิจกรรม 1. ขั้นนำ ผู้วิจัยแจกกระดาษที่มีรูปภาพประกอบให้กับนักเรียนคนละ 1 แผ่น 2. ขั้นกิจกรรม 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนพยายามใช้ความรู้ ความคิด และจินตนาการของตนเองเพื่อสร้างนิทานขึ้นจากภาพดังกล่าว 2.2 ให้เวลานักเรียนในการแต่งนิทานขึ้นจากภาพ 20 นาที 2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนออกมาเล่าเรื่องที่ตนเองแต่งให้เพื่อน ๆ ฟัง พร้อมทั้งแสดงท่าทางและน้ำเสียงประกอบการเล่าทีละคน 2.4 นำภาพนิทานและเรื่องที่นักเรียนแต่ละคนแต่งปิดไว้ท้ายนิเทศ 3. ขั้นอภิปราย ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายตามหัวเรื่องดังนี้ 3.1 แต่ละคนแต่งเรื่องเหมือนกันหรือไม่มีสาเหตุมาจากอะไร 3.2 รูปภาพประกอบของแต่ละคนเหมือนหรือต่างกันอย่างไร 3.3 นักเรียนสามารถตัดสินได้หรือไม่ว่าเพื่อนคนไหนแต่งเรื่องผิดหรือถูก 4. ขั้นสรุป ผู้วิจัยชี้ให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่างของความคิดและจินตนาการของแต่ละคนว่ามีแนวคิดและมุมมองที่แตกต่าง ดังนั้นนักเรียนจะเอาความคิดของตนเองเป็นเครื่องมือในการตัดสินความคิดของคนอื่น

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นทุกคนมีสิทธิ์ที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้ และสามารถนำเสนอสิ่งที่ตนเองคิดต่อผู้อื่นได้ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรจะกระทำมากที่สุด
6	ทักษะการฟัง	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการซักถามและการยอมรับในสิ่งที่ไม่เข้าใจและกล้าที่จะซักถามด้วยตนเอง	<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u> 1. <u>ขั้นนำ</u> 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 5 คน 1.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนั่งเรียงกันตามกลุ่มของตน ระยะห่างระหว่างกันพอสมควร 2. <u>ขั้นกิจกรรม</u> 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่นั่งอยู่คนแรกของแต่ละหมู่กลุ่มมาอ่านข้อความในกระดาษที่ครูเตรียมไว้โดยพยายามจำข้อความต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดให้เวลาอ่าน 3 นาที 2.2 ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มที่เป็นคนออกมาอ่านคนแรกกลับไปยังกลุ่มของตนโดยคงยังนั่งอยู่เฉย ๆ อยู่ก่อน เมื่อผู้วิจัยให้สัญญาณกระซิบได้ ก็ให้คนแรกของแต่ละกลุ่มนั้นกระซิบข้อความที่ตนได้อ่านให้เพื่อนคนที่ 2 ฟังแล้วตนเองก็หมดหน้าที่เป็นหน้าที่ของคนที่ 2 ที่กระซิบไปยังคนที่ 3 กระซิบต่อไปยังคนที่ 4 คนที่ 4 กระซิบต่อไปยังคนที่ 5 ดำเนินการเช่นนี้เรื่อยไปจนครบทุกในกลุ่ม

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2.3 ให้คนสุดท้ายของแต่ละกลุ่มออกมาเขียนข้อความที่ตนได้ฟังมาบนกระดาน 2.4 ผู้วิจัยเฉลยข้อความโดยเขียนในกระดานให้นักเรียนดู เปรียบเทียบข้อความเดิมกับข้อความที่แต่ละกลุ่มเขียนไว้ 2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันดูว่ากลุ่มใดเขียนข้อความได้ใกล้เคียงก็จะเป็นผู้ชนะ 3. <u>ขั้นอภิปราย</u> 3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันอภิปรายและวิเคราะห์ตามประเด็นต่อไปนี้ 3.1.1 ทำไมข้อความสุดท้ายจึงเปลี่ยนไปจากข้อความเดิม (เพราะผู้ฟังมาไม่ชัดเจนบ้างจำไม่ได้บ้างฟังแล้วสับสนคลาดเคลื่อนบ้าง) 3.1.2 คนฟังจำไม่ได้ดีเพราะอะไร (ขาดสมาธิในการฟังเพราะต้องรีบแข่งกันบ้าง คนพูดจำมาผิดเลยฟังเรื่องไม่ชัด ฟังแล้วข้อความคล้ายกันทำให้จำสับสน) 3.1.3 ทำอย่างไรจึงจะทำให้ฟังจับใจความได้ดี (ต้องมีสมาธิในการฟัง ถ้าไม่เข้าใจควรซักถามและทบทวนเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ต้องฟังเรื่องราวให้จบ และพยายามสรุปสาระสำคัญของเรื่องให้ได้ 3.1.4 การฟังที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ถ่องแท้เกิดผลเสียอย่างไร (ได้รับ

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			ข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง ได้รับสาระต่าง ๆ ไม่ครบ ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ) 4. <u>ขั้นสรุป</u> 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปแล้วครูช่วยเพิ่มเติมให้ได้สาระสำคัญดังนี้ ในการทำงานร่วมกัน การพูดจาติดต่อกันเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจกัน ในการสื่อความหมายกัน องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งก็คือผู้ฟัง เพราะถ้ามีแต่ผู้พูดไม่มีผู้ฟังก็เกิดปัญหาได้ ผู้ฟังที่ดีจะต้องมีสมาธิในการฟังและมีความอดทนฟังให้ตลอด ไม่ขัดจังหวะผู้อื่น หากไม่เข้าใจให้ซักถาม สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งก็คือเมื่อฟังอะไรแล้วควรจะทบทวนความเข้าใจของตนเองกับผู้พูดให้ตรงกัน เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ฟังผิดพลาดหรือการแปลความหมายผิด นอกจากนั้นผู้ฟังควรรักษามารยาทในการฟัง ไม่กระทำการใด ๆ ที่ทำให้ผู้พูดเสียกำลังใจ เช่น การพูดคุยกระซิบกระซาบ หรือแสดงอาการอื่น ๆ ที่แสดงความไม่สนใจขณะที่ผู้พูดกำลังพูด ในทางตรงกันข้ามควรพยายามให้กำลังใจผู้พูดโดยการแสดงความสนใจผู้พูด เช่น

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			การสบตา การซักถาม การพยักหน้ารับคำ หรือการใช้คำพูดยกย่องชมเชยหรือแสดงกิริยาอื่น ๆ ที่เป็นการให้เกียรติผู้พูด 4.2 ครูให้นักเรียนอ่านบทกลอนร่วมกัน ฟังอะไร ให้ชัดถนัดแจ้ง ตัวอย่างเคลือบแคลงไร้ความหมาย ฟังไม่ชัด ไม่ถนัดเรื่องกลับกลาย อาจจะเกิดเหตุร้ายขึ้นมากมี ฟังสิ่งใดไม่เข้าใจควรซักถาม พยามยามบันทึกไว้ให้ถ้วนถี่ เพื่อทำให้เข้าใจได้อย่างดี ทำเช่นนี้สื่อความใดได้ตรงกัน
7	ทักษะการพูดและการซักถาม	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการซักถามและการยอมรับในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจหรือข้อมูลที่ไม่ชัดเจน 2. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูดบรรยายอธิบายหรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน	<u>ขั้นตอนกิจกรรม</u> 1. <u>ขั้นนำ</u> 1.1 ผู้วิจัยบอกนักเรียน “วันนี้ครูมีเรื่องขำขันอยู่หลายเรื่องที่สนุก ๆ จะให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มออกมาจับฉลากว่าใครจะได้แสดงเรื่องอะไร โดยที่เมื่อจับฉลากเรื่องต่าง ๆ ไปได้แล้ว เตรียมตัวซ้อมตามที่กำหนดให้ภายใน 5 นาที จากนั้นผู้วิจัยก็ให้ออกมาแสดงตามลำดับสถานการณ์ที่เขียนไว้ทีละกลุ่ม ขณะที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกมาแสดงนักเรียนก็ต้องตั้งใจดูให้ดี เพื่อช่วยกันสรุปหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากเรื่องแต่ละเรื่องว่ามีปัญหามาจากอะไร และมีวิธีแก้ไขปัญหาอย่างไร

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			1.2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วจากสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กลุ่มละ 1 สถานการณ์แล้วให้นักเรียนซักซ้อมเพื่อจะมาแสดง 2. <u>ขั้นกิจกรรม</u> 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมาแสดงตามลำดับที่จับฉลากได้ 2.2 เมื่อทุกกลุ่มแสดงครบแล้วครูแจกแผนภูมิตารางวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3. <u>ขั้นอภิปราย</u> 3.1 เมื่อครบ 10 นาที ให้แต่ละกลุ่มมารวมกลุ่มใหญ่ จากนั้นผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มออกมารายงาน 3.2 ขณะที่ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผู้วิจัยก็จะเขียนสรุปสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไขของแต่ละกลุ่มไว้ในตารางที่จัดเตรียมไว้ 3.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูคำตอบที่ได้จากการรายงานซึ่งผู้วิจัยเขียนสรุปไว้ในแผนภูมิตามที่แต่ละกลุ่มให้ข้อเสนอแนะไว้แล้วร่วมกันอธิบายสรุปจากสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้ 3.3.1 จากสถานการณ์ที่ 1 ทำไมแม่จึงโกรธลูก (เพราะเข้าใจผิดว่า ลูกบอกว่ากางเกงคับทั้ง ๆ ที่ยังไม่ใส่ แต่ความจริงแล้วลูกพูกว่าครับ) 3.3.2 ปัญหาของสถานการณ์ที่ 1 มีปัญหามาจากอะไร (ลูกพูดคำควบกล้ำไม่ชัดเจน)

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			3.3.3 การแก้ไขทำอย่างไร (แม่อาจจะลองถามว่าลองใส่หรือยัง ถึงว่าคับ นอกจากนี้ลูกก็อาจขยายความคำพูดว่า “เดี๋ยวนะครับ แม่เดี๋ยวผมขอดูหนังให้จบก่อนแล้วผมจะไปลองสวมดู” และที่สำคัญที่สุดลูกต้องฝึกพูดคำว่า ครับให้ชัดเจนด้วย) และที่จะสื่อความเข้าใจได้ดีลูกควรพูดว่า “ขอบคุณครับ” แทนคำว่า “ครับเพียงอย่างเดียว” 3.3.4 จากสถานการณ์ที่ 2 ทำไมนางแดงจึงหย่าขาดจากสามีหลังจากเพื่อนแนะนำว่าไม่ควรหย่า (เพราะนางแดงเข้าใจว่า เพื่อนยุยงให้หย่า เนื่องจากเข้าใจคำว่า “อย่า” เป็น “หย่า” 3.3.5 การแก้ไขปัญหาควรทำอย่างไร (นางแดงเองควรทบทวนไปว่า “เธอเห็นด้วยใช่หรือไม่ที่ฉันจะหย่า” นอกจากนี้เพื่อนของนางแดงก็อาจจะพูดขยายความอีกว่า “อย่าเลยเธอ ฉันว่าอยู่ต่อไปเถอะ ลูกจะได้มีทั้งพ่อและแม่พร้อมหน้า มีอะไรก็ค่อย ๆ พูดกันนะฉันจะช่วย” 3.3.6 สถานการณ์ที่ 3 ทำไมนายบุญมาจึงไม่เข้าใจว่า คิวคืออะไร (เพราะนายบุญมาไม่คุ้นเคยกับคำศัพท์ใหม่ ซึ่งคำนี้เป็นภาษาต่างประเทศ ดังนั้นการใช้ภาษาในการสื่อความหมายจึงเป็นปัญหาขึ้น)

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			3.3.7 การแก้ปัญหาควรทำอย่างไร (พยาบาลควรขยายความให้ชัดเจน หรือพูดคำภาษาไทยง่าย ๆ ว่า "ไปเข้าแถวต่อทางนั้นนะจ๊ะ" การที่ใช้ภาษาให้เหมาะสมในการสื่อความหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจได้ตรงกันยิ่งขึ้น) 4. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมและเพิ่มเติมให้ได้ตามสาระสำคัญดังนี้ ช่วยให้เราเข้าใจกัน แต่ในทางตรงกันข้ามก็อาจเป็นสิ่งที่ทำให้เราไม่เข้าใจกัน หรือเข้าใจผิดกันได้ การเข้าใจผิดทำให้เราเกิดปัญหาซึ่งบางครั้งอาจจะร้ายแรงมาก ดังนั้น เราจึงควรระมัดระวังเวลาพูดทางหนึ่งก็คือ เมื่อพูดไปแล้วควรตรวจสอบว่า ผู้ฟังเข้าใจตรงกับที่เราพูดหรือไม่หากไม่ตรงก็ควรอธิบายขยายความให้ชัดเจนและปรับความเข้าใจตรงกัน การทำเช่นนี้จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้
8	การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและวิธีการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล 2.เพื่อให้นักเรียนกล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลเหตุผล	<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u> 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยขออาสาสมัครออกมาหน้าชั้นเรียน 3 คน แล้วแจกบัตรสถานการณ์สำหรับสมาชิกให้สมาชิกแสดงบทบาทสมมติ โดยให้เวลาศึกษาบท 5นาที และแสดงให้เพื่อนดู

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2.2 ให้อาสาสมัครทั้ง 3 คน ออกมาแสดงบทบาทสมมติตามบัตรสถานการณ์ที่สมมติให้แต่ละคนเป็นกรรมการผู้ตัดสินคัดเลือกนางงาม 3. <u>ขั้นอภิปราย</u> 3.1ผู้วิจัยให้ผู้สังเกตการณ์ทั้งหมดเข้าประชุมกัน เพื่อหาข้อสรุปว่าอาสาสมัครทั้ง 3 คน นั้นใครเป็นผู้ที่ตัดสินคัดเลือกนางงามได้เหมาะสมที่สุดเพราะอะไร 3.2 ให้ผู้สังเกตการณ์แต่ละคนออกมารายงานว่าตนเห็นว่าอาสาสมัครคนใดเป็นกรรมการที่เหมาะสมที่สุดเพราะอะไร 4. <u>ขั้นสรุป</u> ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปดังนี้ คนเราจะต้องมีเหตุผลและรู้จักใช้เหตุผลในการดำเนินงานเพื่อจะเสนอความเห็นใด ๆ ควรจะมีเหตุผลประกอบด้วย เพื่อกลุ่มจะได้ใช้เหตุผลเหล่านั้นเป็นหลักในการตัดสิน

ครั้งที่ 1

เรื่อง ภาษาท่าทาง

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนฝึกการแสดงออกของภาษาท่าทาง โดยฝึกประสานสายตากับผู้อื่นและการฝึกบริหารคอ ไหล่ แขน อันเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาท่าทางประกอบการพูดให้เหมาะสมกลมกลืน

2. เพื่อให้นักเรียนกล้าประสานตากับผู้อื่นในขณะที่สนทนาหรือตอบคำถาม

3. เพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะพูดหรือบรรยาย อธิบาย และแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนได้

อุปกรณ์

1. แผนภูมิแสดงตำแหน่งการบังคับสายตา
2. เอกสารบทบาทสมมติ

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. ผู้วิจัยแสดงตัวอย่างการฝึกบังคับสายตาเป็นจังหวะตามตำแหน่งที่กำหนดคือ

บน -> กลาง ล่าง -> กลาง

ซ้าย -> กลาง ขวา -> กลาง

ขวาบน -> กลาง ขวาล่าง -> กลาง

ซ้ายบน -> กลาง ซ้ายล่าง -> กลาง

โดยให้นักเรียนฝึกบังคับสายตาจำนวน 5 ครั้ง

2. ให้นักเรียนจับคู่ แล้วนั่งหันหน้าเข้าหากัน เริ่มต้นด้วยการมองฝ่ายตรงข้ามตามตำแหน่งที่กำหนดให้ แต่ละตำแหน่งประมาณ 3 วินาที ผม หน้าผาก จมูก คาง คอ แก้ม และสุดท้ายให้นักเรียนทั้งคู่ประสานสายตากันประมาณ 1 นาที ในระหว่างที่ประสานสายตากันนั้นให้นักเรียนแต่ละคนสำรวจความรู้สึกของตนว่ามีความรู้สึกอย่างไร

3. ให้นักเรียนฝึกบริหารคอ และแขน โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำฝึกให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม ท่าละประมาณ 10 ครั้ง

4. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน กลุ่มหนึ่งให้แสดงบทบาทสมมติโดยแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมให้สอดคล้องกลมกลืนกันทั้งด้านสายตา ท่าทางและน้ำเสียงและอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกทางภาษาท่าทางของผู้แสดง

<u>สถานการณ์สมมติที่ 1</u>

อรชีรา เป็นประธานนักเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เช้าวันหนึ่งหลังจากเคารพธงชาติแล้ว อรชีราเป็นตัวแทนของนักเรียนกล่าวแสดงความยินดีต่อเพื่อนที่สอบติดท็อปเทนของเขตวัฒนาหน้าเสาธง

<u>บทบาทของอรชีรา</u>

สมมติฉันชื่อ อรชีรา ฉันเป็นประธานนักเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เช้าวันหนึ่งหลังจากเคารพธงชาติแล้ว ฉันเป็นตัวแทนของนักเรียนกล่าวแสดงความยินดีต่อเพื่อนที่สอบติดตัดคำอปเทนของเขตวัฒนา

<u>สถานการณ์ที่ 2</u>

ชยธร เป็นประธานนักเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครในงานประจำปีของโรงเรียน ชยธรเป็นตัวแทนของโรงเรียนกล่าวขอบคุณต่อผู้มีจิตศรัทธาที่บริจาคเงินค่าอาหารกลางวันแก่นักเรียนที่ขาดแคลน

<u>บทบาทของชยธร</u>

สมมติฉันชื่อ ชยธร ฉันเป็นประธานนักเรียนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครในงานประจำปีของโรงเรียน ฉันเป็นตัวแทนของโรงเรียนกล่าวขอบคุณต่อผู้มีจิตศรัทธาที่บริจาคเงินค่าอาหารกลางวันแก่นักเรียนที่ขาดแคลน

<u>สถานการณ์ที่ 3</u>

ธนโชค เป็นหัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร วันหนึ่งในชั่วโมงภาษาไทย ครูให้ธนโชคกล่าวแสดงความเสียใจต่อการสูญเสียปู่ของสุรพล ซึ่งได้เสียชีวิตด้วยโรคชราเมื่อเย็นวาน ในฐานะเป็นตัวแทนของห้อง

<u>บทบาทของธนโชค</u>

สมมติฉันชื่อ ธนโชค ฉันเป็นหัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร วันหนึ่งในชั่วโมงภาษาไทย ครูให้ฉันกล่าวแสดงความเสียใจต่อการสูญเสียปู่ของสุรพล ซึ่งได้เสียชีวิตด้วยโรคชราเมื่อเย็นวาน ในฐานะเป็นตัวแทนของห้อง

ทั้ง 3 สถานการณ์บทบาทสมมติขั้นตอนการแสดงดังนี้คือ

1. <u>ขั้นเตรียมการ</u>

ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์บทบาทสมมติขึ้น คือ สถานการณ์สมมติที่ 1, 2, 3

2. ขั้นแสดง

2.1 การอุ่นเครื่อง ผู้วิจัยสนทนาซักถามเกี่ยวกับสถานการณ์สมมติที่ 1, 2, 3 เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ตรงกัน

2.2 การเลือกตัวผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง

2.3 การจัดฉากแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.4 ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติเป็นผู้สังเกตการณ์ และแจกกระดาษ ดินสอ เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์บันทึกพฤติกรรมของผู้แสดง

2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้ผู้แสดงลองแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อช่วยลดความประหม่า วิตกกังวล

2.6 ฉากแสดง ผู้วิจัยให้ผู้แสดงบทบาทที่ตนได้รับ

3. ขั้นการวิเคราะห์และอภิปรายผล

เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ควรแก้ไขตรงไหน โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี ผู้วิจัยให้คำแนะนำและให้ข้อมูลย้อนกลับ

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้ภาษาท่าทางและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและสรุป

ครั้งที่ 2

เรื่อง ปริศนาหาคำ

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะตอบคำถามของครูด้วยความมั่นใจ
2. เพื่อให้นักเรียนกล้าซักถามในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ

อุปกรณ์

แผนภูมปริศนาคำ 10 คำ

<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u>

1. <u>ขั้นนำ</u>

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องปริศนาคำทายและวิธีการเล่น

2. <u>ขั้นกิจกรรม</u>

2.1 ผู้วิจัยนำเอาแผนภูมิปริศนาทายคำ ซึ่งมีแต่สระติดบนกระดานดำ ครั้งละ 1 แผ่นแล้วให้นักเรียนหาพยัญชนะมาเติมในช่องว่างเพื่อหาคำที่สมบูรณ์โดยที่แต่ละผู้วิจัยจะบอกใบ้ให้ว่าเป็นคำที่เกี่ยวกับ สัตว์ สิ่งของ อาชีพ หรืออะไรก็แล้วแต่ที่เกี่ยวข้องกับคำนั้น ๆ

2.2 นักเรียนใดตอบได้ให้รีบยกมือขึ้นตอบ ถ้ายังไม่ได้ ผู้วิจัยจะพยายามอธิบายความหมายของคำเหล่านั้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งนักเรียนจะสามารถตอบได้ถูกต้อง

2.3 คำที่เป็นปริศนามี 10 คำ ดังนี้

2.3.1	_ _ า _	เป็นชื่อของสัตว์น้ำ	เฉลย ปลาทู
2.3.2	_ ะ ิ _	เป็นชื่อของดอกไม้	เฉลย มะลิ
2.3.3	_ ะ ี _	เป็นชื่อของเครื่องปรุงเครื่องแกง	เฉลย กะปิ
2.3.4	_ า _ _า	เป็นชื่อของใช้	เฉลย ปากกา
2.3.5	_ ก ู ง	เป็นชื่อของสัตว์ปีก	เฉลย นกยูง
2.3.6	แ_ _ ง ั _	เป็นชื่อของสัตว์ที่เป็นพาหนะนำโรค	เฉลย แมลงวัน
2.3.7	โ_ _ ไ _	เป็นชื่อของเครื่องใช้	เฉลย โคมไฟ
2.3.8	_ า_ แ _ น	เป็นชื่อของสถานที่ท่องเที่ยว	เฉลย บางแสน
2.3.9	ำ า _ ว _	เป็นชื่อของอาชีพ	เฉลย ตำรวจ
2.3.10	โ _ _ เ ี _ _	เป็นชื่อสถานที่	เฉลย โรงเรียน

3. <u>ขั้นอภิปราย</u>

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องหมดหรือไม่

3.2 ในการตอบคำถามจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องตอบถูกเสมอไป

3.3 ในการตอบคำถามของครูในการเรียนการสอนจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร

4. <u>ขั้นสรุป</u>

ในบางครั้งการเรียนการสอนในขั้นเรียนย่อมมีทั้งกิจกรรมการถามและการตอบคำตอบในบางครั้งการตอบคำถามของนักเรียนอาจจะมีผิดบ้างหรือถูกบ้างนั้นเป็นเรื่องปกติของการตอบคำถามแต่ที่สำคัญการตอบคำถามที่ครูถามจะเป็นการตรวจสอบถึงความเข้าใจในการเรียนการสอนของนักเรียนเองเพื่อเป็นการยืนยันว่านักเรียนเข้าใจสิ่งที่ครูสอนมากน้อยเพียงใด

<u>การประเมินผล</u>

1. ดูจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. ดูจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

<u>ครั้งที่ 3</u>

<u>เรื่อง</u> แข่งขันกันแสดงทัศนะ

เวลา 50 นาที

<u>จุดมุ่งหมาย</u>

1. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูดแสดงความคิดของตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนกล้าตอบคำถามของครูด้วยความมั่นใจ
3. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูด บรรยาย อธิบาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

<u>อุปกรณ์</u>

แถบประโยค 5 ประโยค คือ

1. ถ้าคนบินได้จะเกิดอะไรขึ้น
2. ถ้าน้ำท่วมโลกจะเกิดอะไรขึ้น
3. ถ้ายุงตัวใหญ่เท่าแม่ไก่จะเกิดอะไรขึ้น
4. ถ้าโลกนี้มีแต่กลางคืนอะไรจะเกิดขึ้น
5. ถ้าช้างพูดได้จะเกิดอะไรขึ้น

<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u>

1. <u>ขั้นนำ</u> แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน โดยวิธีการจับฉลาก
2. <u>ขั้นกิจกรรม</u>

2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษเปล่าให้นักเรียนกลุ่มละ 5 แผ่น

2.2 ผู้วิจัยอธิบายกติกาให้นักเรียนฟัง ดังนี้

- ผู้วิจัยมีแถบประโยคทั้งสิ้น 5 ประโยค ซึ่งแต่ละประโยคจะเป็นเหตุการณ์สมมติที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นเลยในโลกมนุษย์ แต่ครูจะให้นักเรียนสมมติว่าถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้นักเรียนจะทำเช่นไร

- ผู้วิจัยติดแถบประโยคครั้งละ 1 แถบ แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงทัศนะเป็นข้อ ๆ ว่า ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนี้เราจะทำอย่างไร หรือมีผลต่อสิ่งใดบ้าง ช่วยกันแสดงทัศนะให้มากที่สุด แล้วเขียนลงในกระดาษเปล่าที่ครูแจกให้

- ผู้วิจัยจะให้เวลาในการแสดงทัศนะข้อละ 5 นาที

- เมื่อครบทุกข้อแล้วผู้วิจัยจะให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน กลุ่มใดแสดงทัศนะได้มากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ

2.3 เมื่อนักเรียนเข้าใจกติกาและวิธีการดีแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มดำเนินการโดยติดแถบประโยคครั้งละ 1 ข้อความต่อเวลา 5 นาที จนครบ 5 ข้อความ

2.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาอ่านทัศนะของสมาชิกในกลุ่มให้กลุ่มอื่นฟังกลุ่มใดมีจำนวนข้อในการแสดงทัศนะมากที่สุดเป็นผู้ชนะ

3. <u>ขั้นอภิปราย</u> ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าเราได้ประโยชน์อะไรจากการเล่นเกมนี้บ้างและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างไร

4. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะกับนักเรียนถึงการกล้าแสดงความคิดหรือการแสดงทัศนะของตนเองเป็นสิ่งที่แสดงถึงความคิดและความมั่นใจของตนเองในการเรียนในชั้นเรียนนักเรียนก็สามารถที่จะแสดงความคิดของตนเองได้ความคิดเห็นหรือความคิดของแต่ละคนย่อมจะไม่มีถูกหรือผิดเพราะเป็นทัศนะส่วนบุคคล

<u>ขั้นประเมินผล</u>

ดูจากปริมาณคำตอบและประเภทหมวดหมู่คำตอบของนักเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรม

<u>ครั้งที่ 4</u>

<u>เรื่อง</u> การโฆษณา

เวลา 50 นาที

<u>จุดมุ่งหมาย</u>

1. เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองในการพูด
2. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูด บรรยาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนและเกิดความมั่นใจในตนเอง

<u>อุปกรณ์</u>

บัตรคำโฆษณา ดังนี้

- ภาพยนตร์
- ที่ดิน
- ขนม
- คอนโดมิเนียม
- ยาสีฟัน
- เทปเพลง
- ครีมบำรุงผิว

- รถยนต์
- น้ำมันพืช
- แปรงสีฟัน

<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u>

1. <u>ขั้นนำ</u>

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องของการโฆษณาที่พบเห็นในปัจจุบัน ทั้งทาง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และป้ายโฆษณาทั่ว ๆ ไป

1.2 ให้นักเรียนจับฉลากคำโฆษณาคนละ 1 ใบ

1.3 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการทำกิจกรรม ดังนี้

2. <u>ขั้นกิจกรรม</u>

2.1 ให้นักเรียนหาวิธีการพูด คำพูด ตลอดจนกิริยาท่าทางประกอบการโฆษณาสินค้า เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้าหรือของผู้ฟัง ให้พยายามคิดโฆษณาให้แปลกใหม่ไม่ซ้ำใครและไม่ซ้ำกับที่มีอยู่แล้ว ให้เวลาคิด 10 นาที จากนั้นออกมาโฆษณาสินค้าคนละ 3 นาที

2.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเพื่อความเข้าใจ จากนั้นเริ่มทำกิจกรรม

3. <u>ขั้นอภิปราย</u>

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่าได้อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้

4. <u>ขั้นสรุป</u>

ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม การที่คนเรา กล้าที่จะพูด อธิบายแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ดีเพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้ตนเองและยังเป็นการฝึกให้ตนเองเคยชินและมีกิริยาท่าทางที่ไม่สะทกสะท้านหรือตื่นเต้นเมื่อต้องทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน แต่ในการพูดเราควรจะพูดสิ่งที่สร้างสรรค์และใช้ภาษาให้เหมาะสม

<u>ขั้นประเมินผล</u>

1. สังเกตจากผลงานของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถามและการช่วยกันสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 5

<u>เรื่อง</u> **สร้างเรื่องจากภาพ**

เวลา 50 นาที

<u>จุดมุ่งหมาย</u>

1. เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูด บรรยาย อธิบาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

<u>อุปกรณ์</u>

กระดาษรูปภาพ

<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u>

1. <u>ขั้นนำ</u>

ผู้วิจัยแจกกระดาษที่มีรูปภาพประกอบให้กับนักเรียนคนละ 1 แผ่น

2. <u>ขั้นกิจกรรม</u>

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนพยายามใช้ความรู้ ความคิด และจินตนาการของตนเองเพื่อสร้างนิทานขึ้นจากภาพดังกล่าว

2.2 ให้เวลานักเรียนในการแต่งนิทานขึ้นจากภาพ 20 นาที

2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนออกมาเล่าเรื่องที่ตนเองแต่งให้เพื่อน ๆ ฟังพร้อมทั้งแสดงท่าทางและน้ำเสียงประกอบการเล่าทีละคน

2.4 นำภาพนิทานและเรื่องที่นักเรียนแต่ละคนแต่งปิดไว้ที่ป้ายนิเทศ

3. <u>ขั้นอภิปราย</u>

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายตามหัวเรื่องดังนี้

3.1 แต่ละคนแต่งเรื่องเหมือนกันหรือไม่มีสาเหตุมาจากอะไร

3.2 รูปภาพประกอบของแต่ละคนเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

3.3 นักเรียนสามารถตัดสินได้หรือไม่ว่าเพื่อนคนไหนแต่งเรื่องผิดหรือถูก

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยชี้ให้นักเรียนให้เห็นถึงความแตกต่างของความคิดและจิตนาการของแต่ละคนว่ามีแนวคิดและมุมมองที่แตกต่าง ดังนั้นนักเรียนจะเอาความคิดของตนเองเป็นเครื่องมือในการตัดสินความคิดของคนอื่นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นทุกคนมีสิทธิ์ที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้ และสามารถนำเสนอสิ่งที่ตนเองคิดต่อผู้อื่นได้และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรจะกระทำมากที่สุด

ขั้นประเมินผล

1. ดูจากการแต่งเรื่องจากภาพของนักเรียน
2. ดูจากการใช้ภาษา ท่าทาง กิริยาอาการและน้ำเสียงในขณะที่เล่าเรื่อง

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

1. ถ้าใบไม้ร่วงจากต้นไม้แล้วกลายเป็นแมว จะเกิดอะไรขึ้น?

2. จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าสุนัขจะทำร้ายเด็กทั้งสามคน?

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

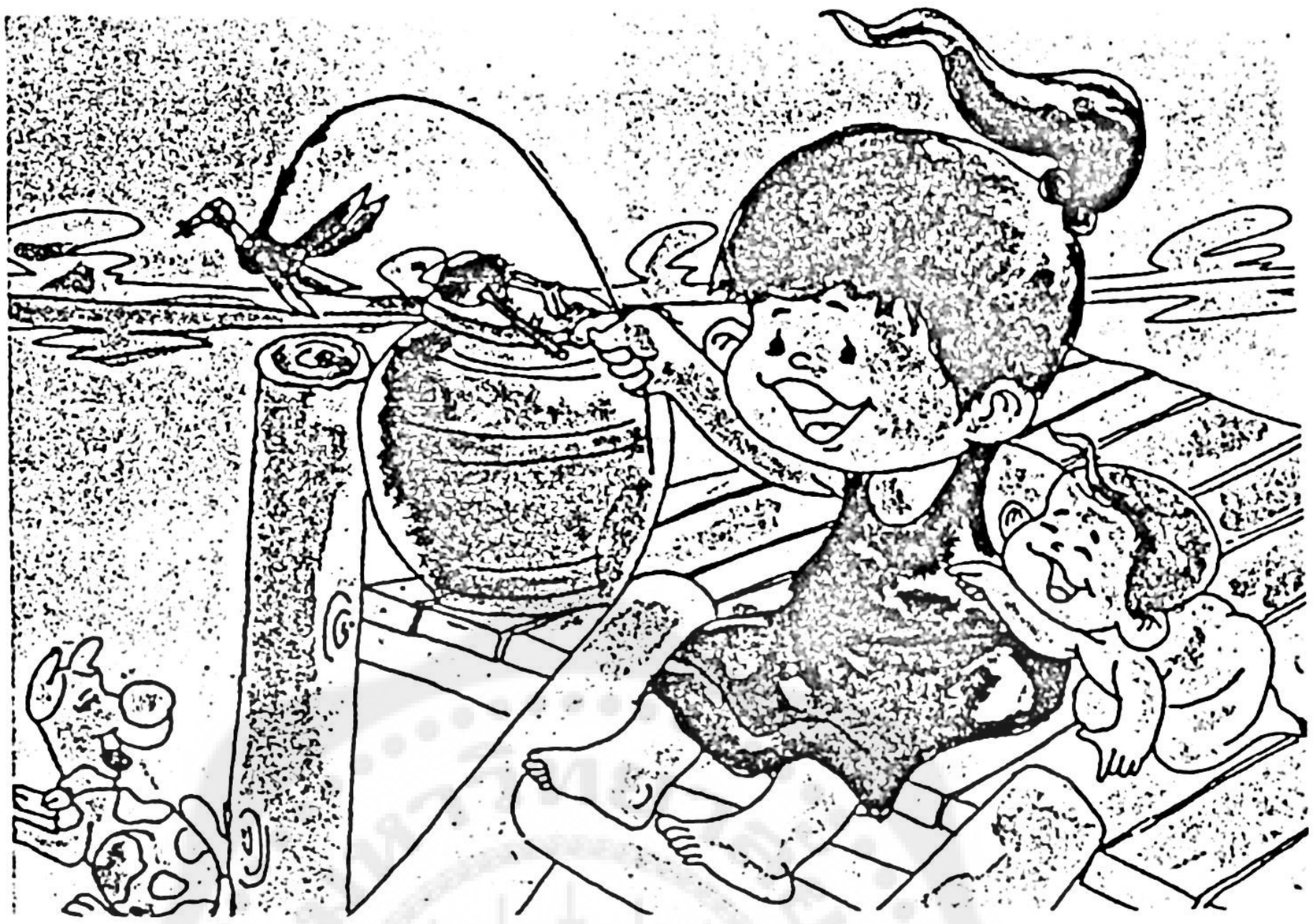

1. ถ้าสิ่งที่เด็กหญิงถืออยู่บินได้ จะเกิดอะไรขึ้น?

---

2. จะสามารถใช้สิ่งใดใส่น้ำแทนโอ่งที่ตั้งอยู่ข้างเสาได้บ้าง?

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

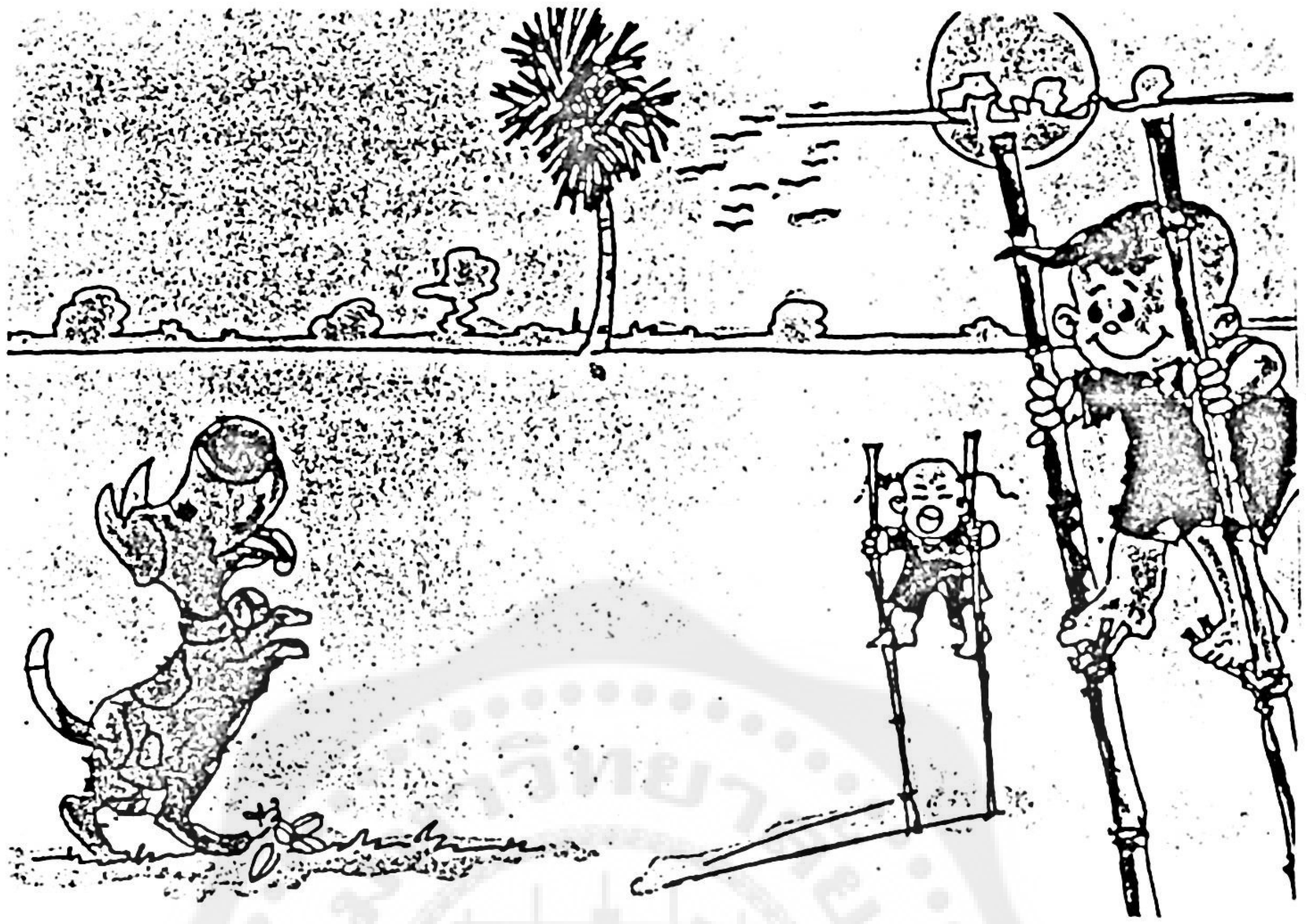

1. จะเกิดสิ่งใดขึ้นถ้าม้าเขย่งที่เด็กชายกำลังเล่นอยู่มีปีกแล้วบินได้?

---

2. ถ้าสุนัขวิ่งวนไปรอบ ๆ เด็กชายทั้งสองคนจะมีสิ่งใดเกิดขึ้น?

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

1. ดอกบัวที่อยู่ในมือเด็กชายจะสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง?

.....

.....

.....

.....

2. จะเกิดอะไรขึ้นถ้ากบที่อยู่บนศรีษะเด็กชายตัวใหญ่เท่าช้าง?

.....

.....

.....

.....

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

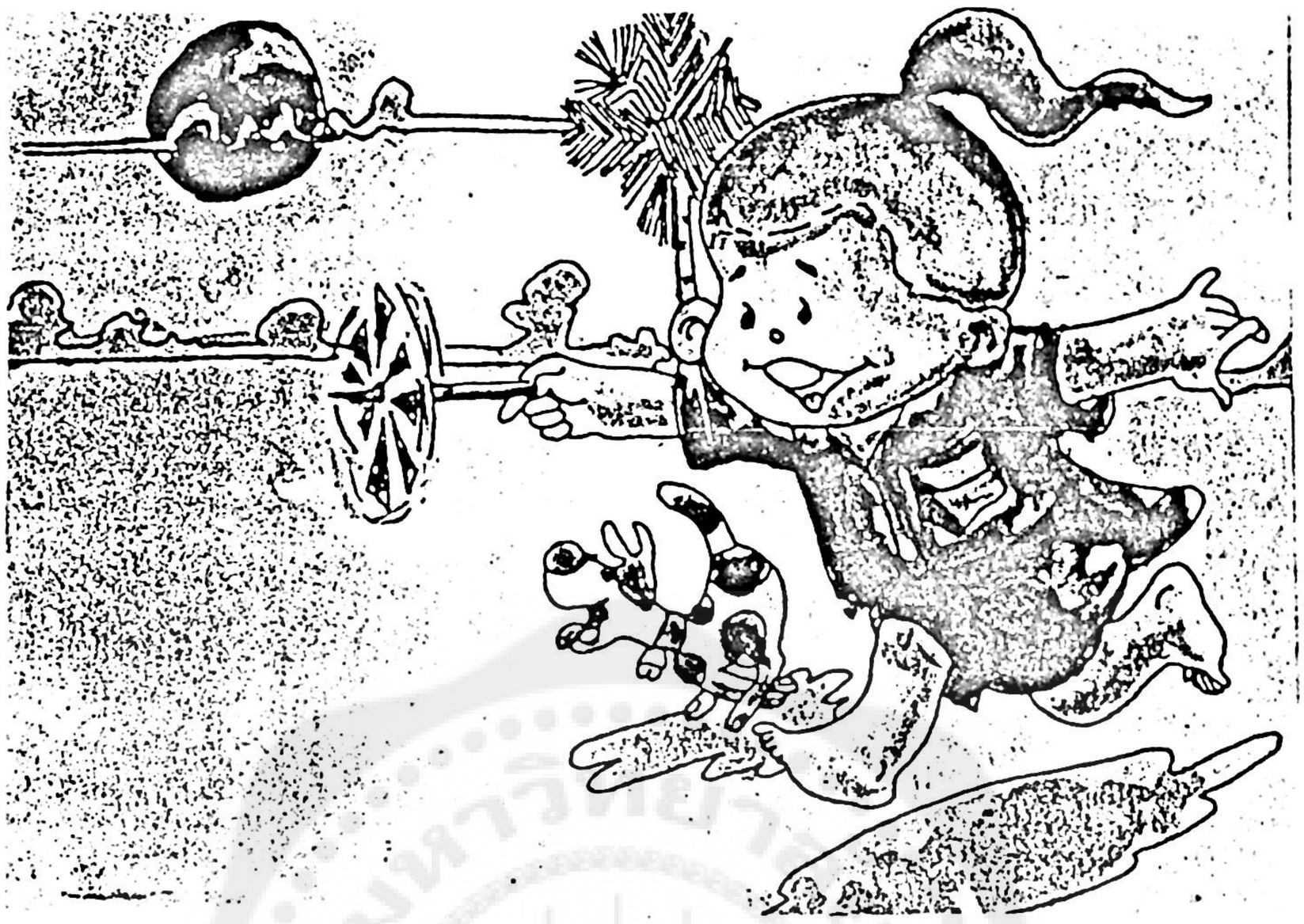

1. ถ้าใบพัดในมือเด็กชายพาเขาลอยไปบนฟ้าจะเกิดอะไรขึ้น?

.....

.....

.....

.....

2. อะไรบ้างที่มีใบพัดเหมือนกับที่เด็กชายถืออยู่?

.....

.....

.....

.....

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

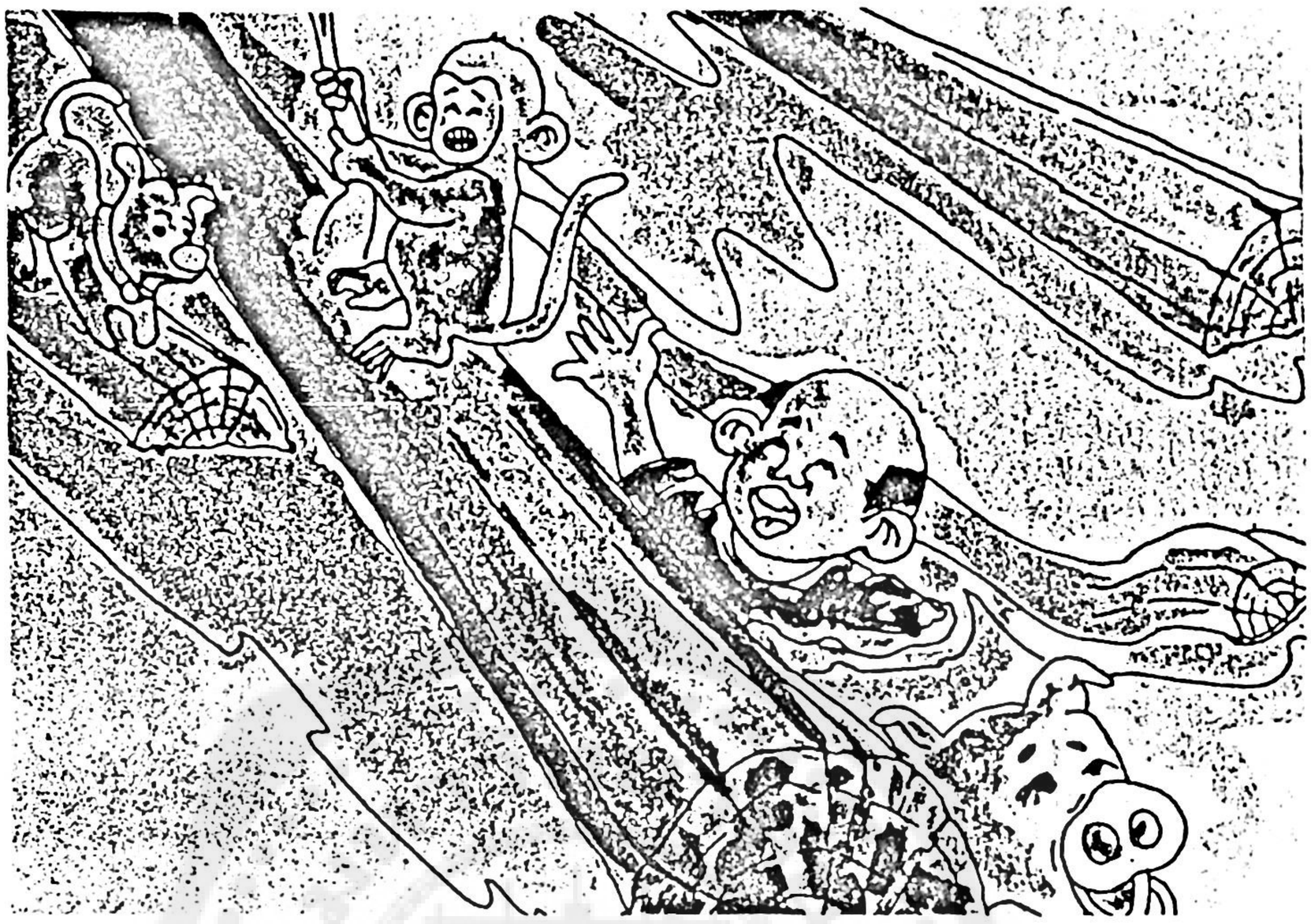

1. ถ้าท่อนไม้ที่ลอยน้ำกลายเป็นจระเข้ จะเกิดอะไรขึ้น?

2. ถ้าไม้มีท่อนไม้ คนที่อยู่ในน้ำจะต้องการอะไรมากที่สุด?

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

1. จะเกิดอะไรขึ้นถ้าต้นไม้กลายเป็นกำแพงขวางอยู่?

2. มีวิธีการอย่างไรบ้างที่ทำให้ล้อกลิ้งหมุนไปได้?

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

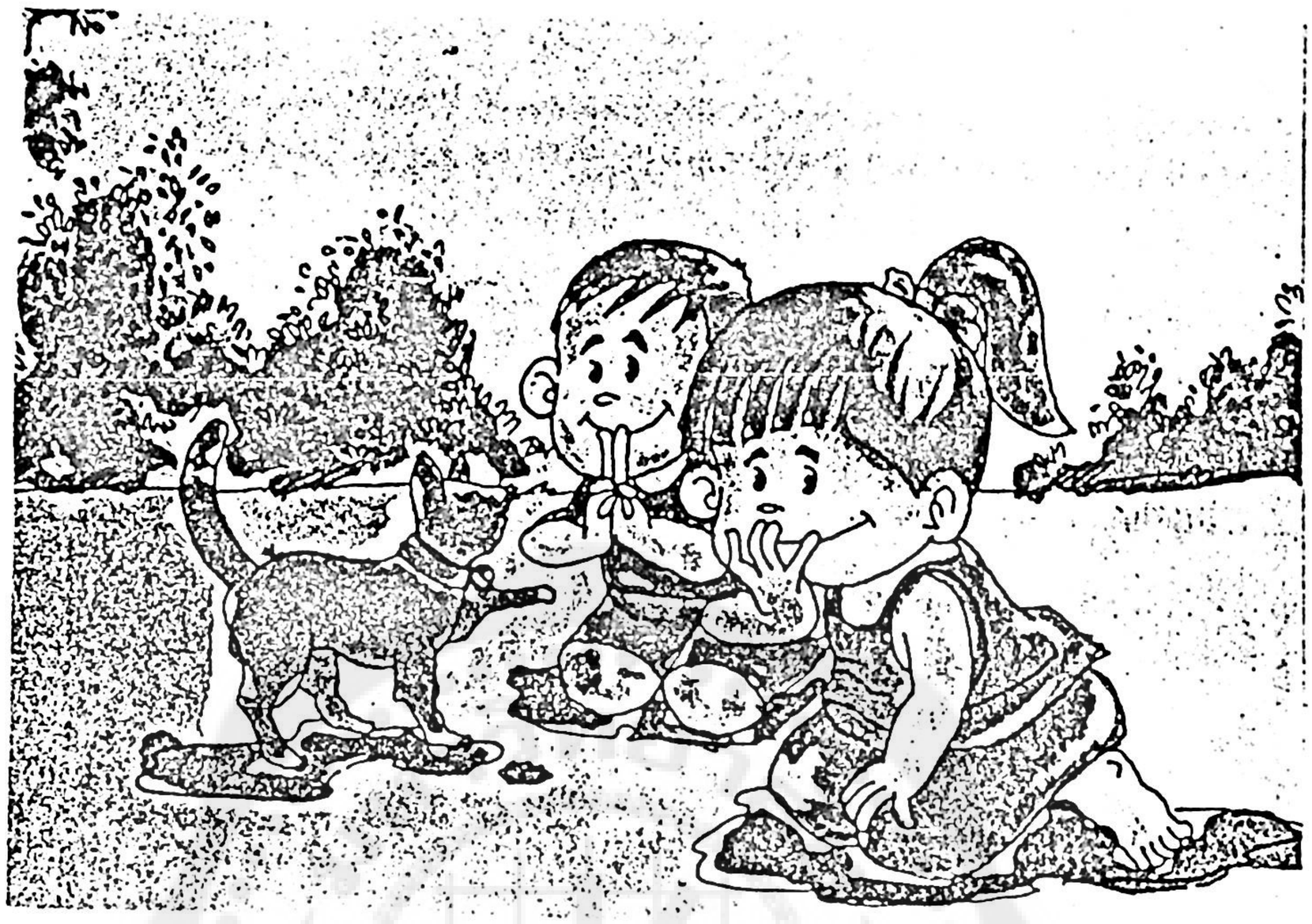

1. ถ้าแมวในภาพพูดได้ แมวจะพูดว่าอะไร?

2. ถ้าแมวกลายเป็นงู จะเกิดอะไรขึ้นกับเด็กชายและเด็กหญิง?

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

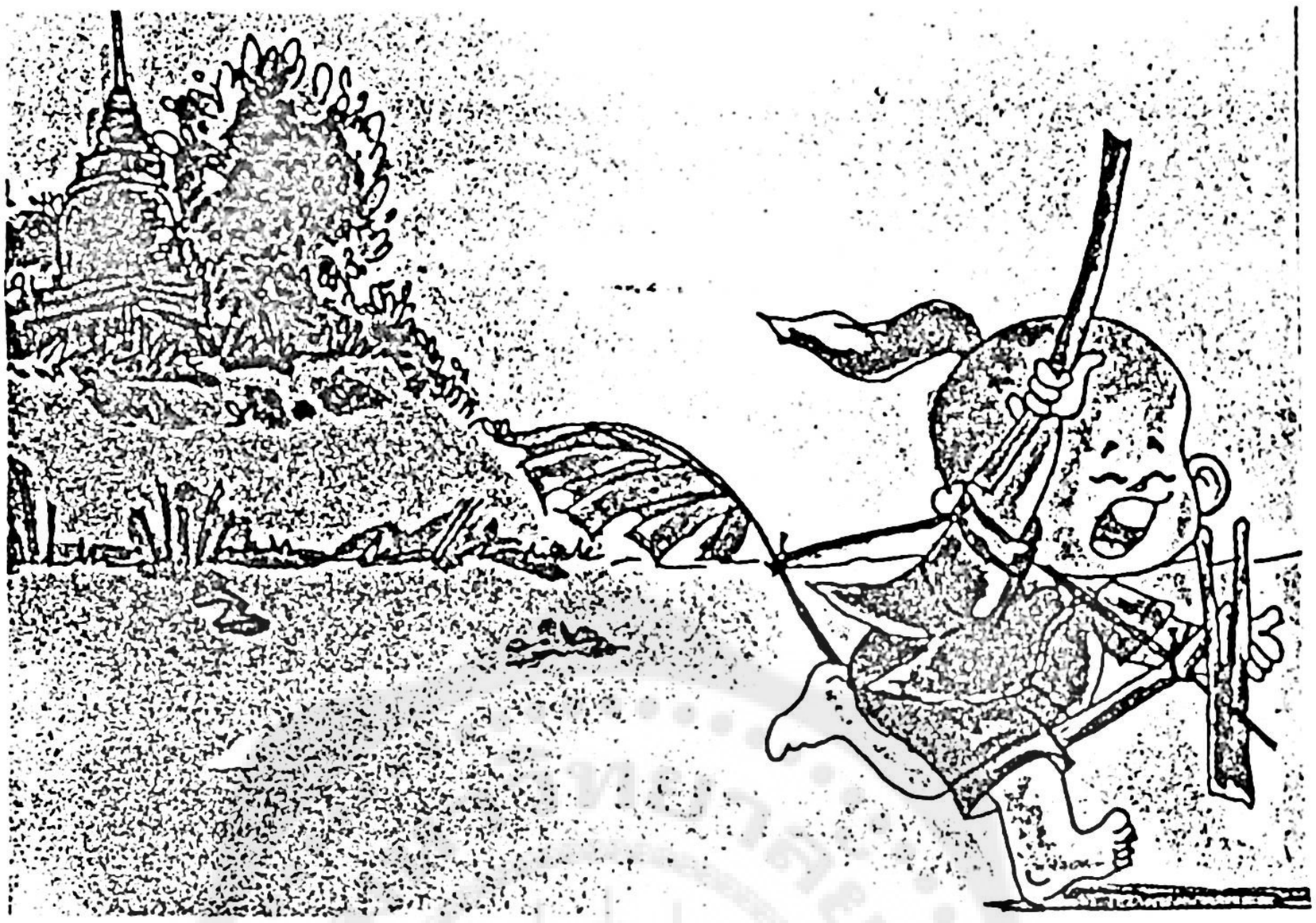

1. ถ้าม้าก้านกล้วยที่เด็กชายกำลังขี่อยู่มีขางอกขึ้นมาจะเกิดสิ่งใดขึ้น?

.....

.....

.....

.....

2. ถ้าไม่มีม้าก้านกล้วยที่เด็กชายกำลังขี่อยู่จะสามารถนำสิ่งใดแทนได้บ้าง?

.....

.....

.....

.....

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนอ่านคำถาม และดูรูปภาพประกอบ แล้วพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

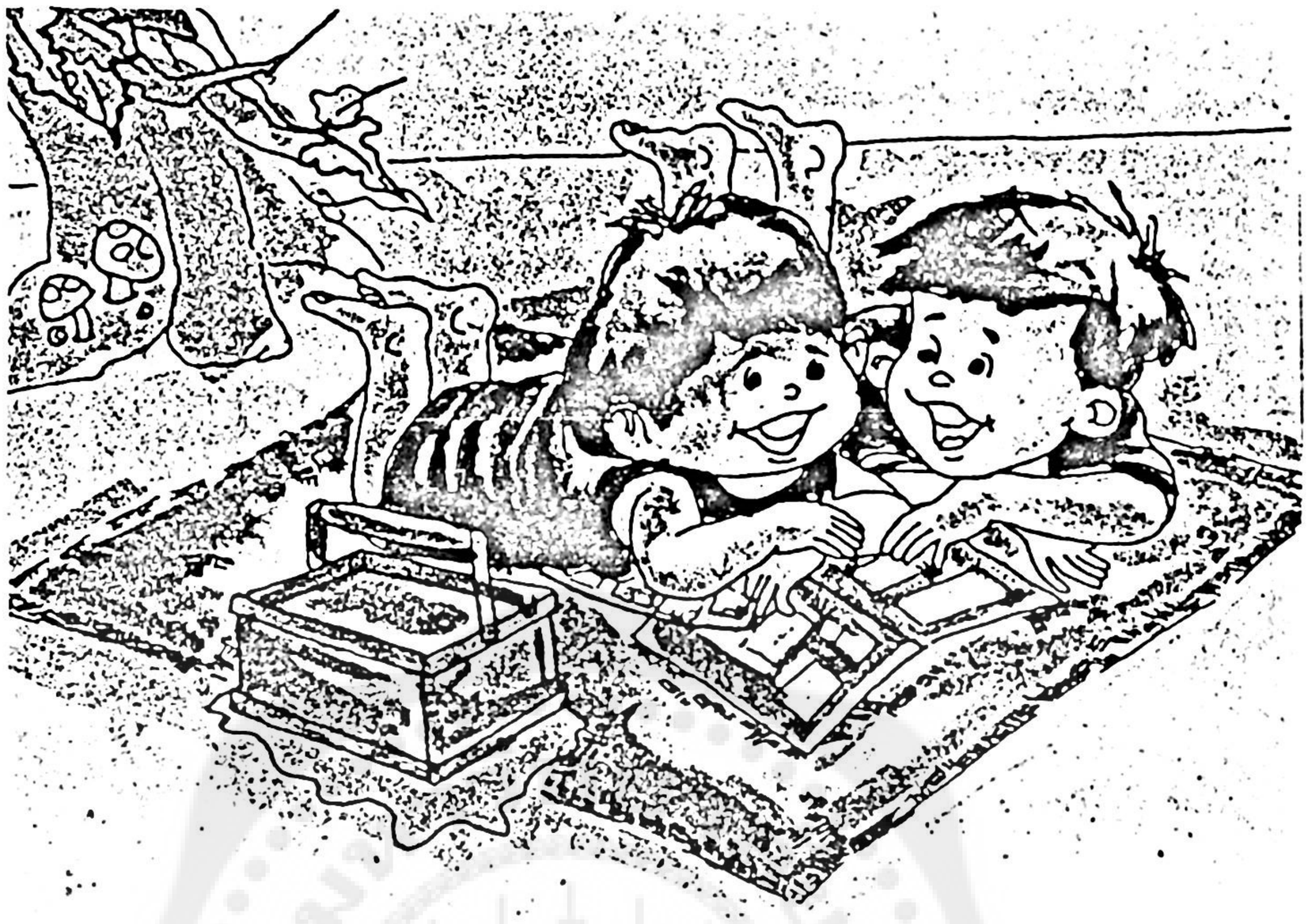

1. สิ่งใดที่ควรจะอยู่ในตะกร้าบ้าง จงบอกมาให้มากที่สุด?

2. ถ้าเสื่อที่เด็กชายและเด็กหญิงนอนอยู่ลอยขึ้นจะเกิดสิ่งใดบ้าง?

ครั้งที่ 6

เรื่อง ทักษะการฟัง

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการซักถามและการยอมรับในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ
2. เพื่อให้นักเรียนกล้าที่จะพูด อธิบาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

อุปกรณ์

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 5 คน

1.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนั่งเรียงกันตามกลุ่มของตน ระยะห่างระหว่างกันพอสมควร

2. ขั้นกิจกรรม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่นั่งอยู่คนแรกของแต่ละกลุ่มออกมาอ่านข้อความในกระดาษที่ครูเตรียมไว้โดยพยายามจำข้อความต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดให้เวลาอ่าน 3 นาที

2.2 ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มที่เป็นคนออกมาอ่านคนแรกกลับไปยังกลุ่มของตนโดยคงยังนั่งอยู่เฉย ๆ อยู่ก่อน เมื่อผู้วิจัยให้สัญญาณกระซิบได้ ก็ให้คนแรกของแต่ละกลุ่มนั้นกระซิบข้อความที่ตนได้อ่านให้เพื่อนคนที่ 2 ฟัง แล้วตนเองก็หมดหน้าที่ เป็นหน้าที่ของคนที่ 2 ที่จะกระซิบไปยังคนที่ 3 กระซิบต่อไปยังคนที่ 4 คนที่ 4 กระซิบต่อไปยังคนที่ 5 ดำเนินการเช่นนี้เรื่อยไปจนครบทุกคนในกลุ่ม

2.3 ให้คนสุดท้ายของแต่ละกลุ่มออกมาเขียนข้อความที่ตนได้ฟังมาบนกระดาน

2.4 ผู้วิจัยเฉลยข้อความโดยเขียนในกระดาษให้นักเรียนดู เปรียบเทียบข้อความเดิมกับข้อความที่แต่ละกลุ่มเขียนไว้

2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันดูว่ากลุ่มใดเขียนข้อความได้ใกล้เคียงกับข้อความคิดก็จะเป็นผู้ชนะ

3. ขั้นอภิปราย

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันอภิปรายและวิเคราะห์ตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ทำไมข้อความสุดท้ายจึงเปลี่ยนไปจากข้อความเดิม (เพราะผู้ฟังมาไม่ชัดเจนบ้างจำไม่ได้บ้าง ฟังแล้วสับสนคลาดเคลื่อนบ้าง)

3.1.2 คนฟังจำไม่ได้ดีเพราะอะไร (ขาดสมาธิในการฟังเพราะต้องรีบแข่งกันบ้าง คนพูดจำมาผิดเลยฟังเรื่องไม่ชัด ฟังแล้วข้อความคล้ายกันทำให้จำสับสน)

3.1.3 ทำอย่างไรจึงจะทำให้ฟังจับใจความได้ดี (ต้องมีสมาธิในการฟัง ถ้าไม่เข้าใจควรซักถามและทบทวนเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ต้องฟังเรื่องราวให้จบ และพยายามสรุปสาระสำคัญของเรื่องให้ได้)

3.1.4 การฟังที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ถ่องแท้เกิดผลเสียอย่างไร (ได้รับข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง ได้รับสาระต่าง ๆ ไม่ครบ ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ)

3.1.5 แจกแบบประเมินลักษณะของการฟังที่ดีในการทำงานร่วมกัน ให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบที่ถูกต้องและครูอธิบายความให้นักเรียนเข้าใจถ่องแท้

4. <u>ขั้นสรุป</u>

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปแล้วครูช่วยเพิ่มเติมให้ได้สาระสำคัญดังนี้

ในการทำงานร่วมกัน การพูดจาติดต่อกันเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจกัน ในการสื่อความหมายกัน องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งก็คือผู้ฟัง เพราะถ้ามีแต่ผู้พูดไม่มีผู้ฟังก็เกิดปัญหาได้ ผู้ฟังที่ดีจะต้องมีสมาธิในการฟัง และมีความอดทนฟังให้ตลอด ไม่ขัดจังหวะผู้พูด หากไม่เข้าใจให้ซักถาม สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ เมื่อฟังอะไรแล้วควรจะทบทวนความเข้าใจของตนเองกับผู้พูดให้ตรงกัน เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ฟังผิดพลาด หรือการแปลความหมายผิด นอกจากนั้นผู้ฟังควรรักษามารยาทในการฟัง ไม่กระทำการใด ๆ ที่ทำให้ผู้พูดเสียงกำลังใจ เช่น การพูดคุย กระซิบกระซาบ หรือแสดงอาการอื่น ๆ ที่แสดงความไม่สนใจขณะที่ผู้พูดกำลังพูด ในทางตรงกันข้าม ควรพยายามให้กำลังใจผู้พูด โดยการแสดงความสนใจผู้พูด เช่น การสบตา การซักถาม การพยักหน้ารับคำ หรือการใช้คำพูดยกย่องชมเชย หรือแสดงกิริยาอื่น ๆ ที่เป็นการให้เกียรติผู้พูด

4.2 ครูให้นักเรียนอ่านบทกลอนร่วมกัน

ฟังอะไรให้ชัดถนัดแจ้ง อย่าฟังอย่างเคลือบแคลงไร้ความหมาย
ฟังไม่ชัดไม่ถนัดเรื่องกลับกลาย อาจจะเกิดเหตุร้ายขึ้นมากมี
ฟังสิ่งใดไม่เข้าใจควรซักถาม พยายามบันทึกไว้ให้ถ้วนถี่
เพื่อทำให้เข้าใจได้อย่างดี ทำเช่นนี้สื่อความใดได้ตรงกัน

<u>ข้อความสำหรับเกม</u>

นางสร้อยนั่งสอยเสื้ออยู่บนเสื่อลายเสือที่ท่าเรือหน้าบ้าน

ครั้งที่ 7

เรื่อง ทักษะการพูดและการซักถาม

เวลา 50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการซักถามและการยอมรับในสิ่งที่ไม่เข้าใจหรือไม่ชัดเจน

2. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูด อธิบาย บรรยาย หรือแสดงกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

อุปกรณ์

1. ตารางวิเคราะห์ปัญหาการสื่อความหมาย

2. สถานการณ์สำหรับการวิเคราะห์ 3 สถานการณ์

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยบอกนักเรียน "วันนี้ครูมีเรื่องขำขันอยู่หลายเรื่องที่สนุก ๆ จะให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มออกมาจับฉลากว่าใครจะได้แสดงเรื่องอะไร โดยที่เมื่อจับฉลากเรื่องต่าง ๆ ไปได้แล้วเตรียมตัวซ้อมตามที่กำหนดให้ภายในเวลา 5 นาที จากนั้นผู้วิจัยก็ให้ออกมาแสดงตามลำดับสถานการณ์ที่เขียนไว้ทีละกลุ่ม ขณะที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกมาแสดงนักเรียนก็ต้องตั้งใจดูให้ดีเพื่อช่วยกันสรุปหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากเรื่องแต่ละเรื่องว่ามีปัญหามาจากอะไร และมีวิธีแก้ไขปัญหาอย่างไร

1.2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วจัดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กลุ่มละ 1 สถานการณ์แล้วให้นักเรียนซักซ้อมเพื่อจะมาแสดง

2. ขั้นกิจกรรม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนออกมาแสดงตามลำดับที่จับฉลากได้

2.2 เมื่อทุกกลุ่มแสดงครบแล้วครูแจกแผนภูมิตารางวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

สถานการณ์ที่ 1	สาเหตุ	วิธีแก้ไข
หมู่ 1		
หมู่ 2		
หมู่ 3		
สถานการณ์ที่ 2	สาเหตุ	วิธีแก้ไข
หมู่ที่ 1		
หมู่ที่ 2		
หมู่ที่ 3		
สถานการณ์ที่ 3	สาเหตุ	วิธีแก้ไข
หมู่ที่ 1		
หมู่ที่ 2		
หมู่ที่ 3		

3. ขั้นอภิปราย

3.1 เมื่อครบ 10 นาที ให้แต่ละกลุ่มมารวมกลุ่มใหญ่ จากนั้นผู้วิจัยให้ตัวแทนกลุ่มและกลุ่มออกมารายงาน

3.2 ขณะที่ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผู้วิจัยก็จะเขียนสรุปสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไขของแต่ละกลุ่มไว้ในตารางที่จัดเตรียมไว้

3.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูคำตอบที่ได้จากการรายงานซึ่งผู้วิจัยเขียนสรุปไว้ในแผนภูมิตามที่แต่ละกลุ่มให้ข้อเสนอแนะไว้แล้วร่วมกันอธิบายสรุปจากสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

3.3.1 จากสถานการณ์ที่ 1 ทำไมแม่จึงโกรธลูก (เพราะเข้าใจผิดว่า ลูกบอกว่ากางเกงคับทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้ใส่ แต่ความจริงแล้วลูกพูดว่าครับ)

3.3.2 ปัญหาของสถานการณ์ที่ 1 มีปัญหามาจากอะไร (ลูกพูดคำควบกล้ำไม่ชัดเจน)

3.3.3 การแก้ไขทำอย่างไร (แม่อาจจะลองถามลูกว่าลองใส่หรือยังถึงว่าคับ นอกจากนี้ลูกก็อาจขยายความคำพูดว่า “เดี๋ยวนะครับ แม่เดี๋ยวผมขอดูหนังให้จบก่อนแล้วผมจะไปลองสวมดู” และที่สำคัญที่สุดลูกต้องฝึกพูดคำว่า ครับ ให้ชัดเจนด้วย) และที่จะสื่อความเข้าใจได้ดีลูกควรพูดว่า “ขอบคุณครับ” แทนคำว่า “ครับเพียงอย่างเดียว”

3.3.4 จากสถานการณ์ที่ 2 ทำไม่นางแดงจึงหย่าขาดจากสามีหลังจากเพื่อนแนะนำว่าไม่ควรหย่า (เพราะนางแดงเข้าใจว่า เพื่อนยุยงให้หย่า เนื่องจากเข้าใจคำว่า “อย่า” เป็น “หย่า”

3.3.5 การแก้ไขปัญหาควรทำอย่างไร (นางแดงเองควรทบทวนไปว่า “เธอเห็นด้วยใช่หรือไม่ที่ฉันจะหย่า” นอกจากนี้เพื่อนของนางแดงก็อาจจะพูดขยายความอีกว่า “อย่า

เลยเธอ ฉันว่าอยู่ต่อไปเถอะลูกจะได้มีทั้งพ่อและแม่พร้อมหน้า มีอะไรก็ค่อย ๆ พูดกันนะฉันจะช่วย"

3.3.6 สถานการณ์ที่ 3 ทำไมนายบุญมาจึงไม่เข้าใจว่า คิว คืออะไร (เพราะนายบุญมาไม่คุ้นเคยกับคำศัพท์ใหม่ ซึ่งคำนี้เป็นภาษาต่างประเทศ ดังนั้นการใช้ภาษาในการสื่อความหมายจึงเป็นปัญหาขึ้น)

3.3.7 การแก้ปัญหาควรทำอย่างไร (พยาบาลควรขยายความให้ชัดเจนหรือพูดคำภาษาไทยง่าย ๆ ว่า "ไปเข้าแถวต่อทางนั้นนะจ๊ะ" การที่ใช้ภาษาให้เหมาะสมในการสื่อความหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจได้ตรงกันยิ่งขึ้น)

4. <u>ขั้นสรุป</u>

ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมและเพิ่มเติมให้ได้ตามสาระสำคัญดังนี้

ในการเรียนการสอนและการทำงาน การพูดจาติดต่อกันเป็นสิ่งที่สำคัญ การสื่อความหมายช่วยให้เราเข้าใจกัน แต่ในทางตรงกันข้ามก็อาจเป็นสิ่งที่ทำให้เราไม่เข้าใจกันหรือเข้าใจผิดกันได้ การเข้าใจผิดทำให้เราเกิดปัญหาซึ่งบางครั้งอาจจะร้ายแรงมาก ดังนั้น เราจึงควรระมัดระวังเวลาพูดจาติดต่อกันนั้น ควรพูดให้ชัดเจน และเวลาพูดควรสังเกตผู้ฟังว่าเข้าใจตรงกับเราหรือไม่ ทางที่ดีอีกทางหนึ่งก็คือ เมื่อพูดไปแล้วควรตรวจสอบว่า ผู้ฟังเข้าใจตรงกับที่เราพูดหรือไม่ หากไม่ตรงก็ควรอธิบายขยายความหมายให้ชัดเจน และปรับความเข้าใจตรงกัน การทำเช่นนี้จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้

<u>ขั้นประเมิน</u>

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบและเปลี่ยนกันตรวจโดยผู้วิจัยเป็นผู้เฉลย

<u>แบบทดสอบ</u>

ให้นักเรียนเขียนวงกลมล้อมรอบอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. การพูดชัดเจนหมายถึงอะไร
   - ก. ออกเสียงคำต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
   - ข. ใช้คำที่เหมาะสมกับผู้ฟัง
   - ค. ออกเสียงดังชัดเจน
   - ง. ถูกทุกข้อ

2. ข้อใดแสดงถึงทักษะในการพูดที่ดี
   - ก. พูดโดยใช้วาจาสุภาพ
   - ข. พูดได้คล่องและไม่ตกหล่น

ค. ยกตัวอย่างเรื่องที่พูดได้เหมาะสม

ง. พูดโดยให้ข้อมูลในรายละเอียดต่าง ๆ

3. ข้อใดคือการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการสื่อสารด้วยการพูด

ก. ตรวจสอบว่าผู้พูดและผู้ฟังเข้าใจตรงกันหรือไม่

ข. ปรับความเข้าใจกันเมื่อเกิดการเข้าใจผิด

ค. พูดแล้วไม่ควรพูดย้ำอีกเมื่อเกิดการเข้าใจผิด

ง. ถูกทุกข้อ

4. ข้อใดที่ไม่ได้หมายถึงคำกล่าวต่อไปนี้ "การใช้ภาษาพูดให้เหมาะสมกับผู้ฟัง

ก. พูดโดยคำนึงถึงวัยของผู้ฟัง

ข. พูดโดยคำนึงถึงความรู้ของผู้ฟัง

ค. พูดโดยคำนึงถึงอาชีพของผู้ฟัง

ง. พูดโดยคำนึงถึงข้อความรู้ที่มีอยู่

5. ข้อใดแสดงถึงประโยชน์ของการพูดให้ชัดเจน

ก. ผู้พูดและผู้ฟังเกิดความเข้าใจตรงกัน

ข. ผู้พูดมีกำลังใจที่จะพูดต่อไป

ค. ผู้ฟังรู้สึกชื่นชมผู้พูด

ง. ผู้พูดรู้สึกภาคภูมิใจ

<u>เฉลยแบบทดสอบ</u>

วันหนึ่งแม่กลับจากซื้อของพบลูกนั่งดูโทรทัศน์อยู่ แม่ยื่นถุงกางเกงให้ลูกแล้วพูดว่า "นี่ลูกแม่พบกางเกงตัวนี้สีสวยดีเลยซื้อมาฝาก" ลูกก็ไม่ได้เหลียวมามองเพราะพะวงสนุกกับภาพยนตร์โทรทัศน์ จึงตอบว่า "ดับ" แล้ว เอาละถ้าดับก็อย่าเอาเลย แม่จะเก็บไว้แจกเด็กอนาถาก็ได้

<u>สถานการณ์ที่ 2</u>

นางแดงกับสามีทะเลาะเบาะแว้งกันเนือง ๆ วันหนึ่งนางแดงกลุ้มใจมาก จึงโทรศัพท์ไปหาเพื่อนแล้วพูดว่า นี่เธอฉันไม่ไหว สามีของฉันเจ้าชู้เหลือเกิน ฉันจะหย่ากับเขาละเธอว่าไง เพื่อนของนางแดงขณะฟังโทรศัพท์สายตาก็เหลือบไปเห็นลูกกำลังปีนบนหน้าต่าง ๆ เลยรีบพูดเพียงว่า "อย่าเลยเธอ เดี๋ยวแค่นี้ก่อนนะ ตายแล้วลูกฉันกำลังปีนหน้าต่าง" แล้วก็รีบวางหูโทรศัพท์แล้ววิ่งไปจับลูกไว้ให้คนเลี้ยงดูแล จากนั้นก็กลับมาโทรศัพท์หานางแดงต่อ เผอิญลืมสมุดโทรศัพท์ไว้ที่ทำงานเลยไม่รู้ว่าจะโทรไปหานางแดงได้อย่างไร รุ่งขึ้นนางแดงก็ไปหย่ากับสามีที่อำเภอ แล้วโทรมาบอกเพื่อนว่า เอ้ย ! เมื่อวานนี้เธอบอกฉันไงละว่าหย่าเลย ฉันก็ทำตามที่เธอแนะนำแล้วนี่ เพื่อนของนางแดงเอามือตบอก อุทานด้วยความตกใจว่า "เธอเข้าใจผิดแล้ว ฉันบอกอย่านะ ไม่ใช่หย่า เผอิญฉันตกใจว่าลูกกำลังปีนหน้าต่าง เลยวางหูโทรศัพท์ไป ที่จริง

ฉันตั้งใจจะบอกว่า อย่าหย่าเลยโธ่ อยู่กันมาตั้งนานเห็นแก่ลูกดีกว่า แล้วจะทำยังไงดีละเธอ" นางแดงพูดว่า "แหม ! ไม่น่าเลยนี้ก็เพราะเข้าใจผิดแท้ ๆ เลย ฉันไม่น่าจะใจร้อนเลยนะ"

<u>สถานการณ์ที่ 3</u>

นายบุญมามีอาชีพชาวนามาเยี่ยมลูกที่กรุงเทพฯ มาอยู่ได้ 2 – 3 วัน ก็ไม่สบาย เพราะแพ้มลพิษในกรุงเทพฯ จึงไปโรงพยาบาลเพื่อจะซื้อยา นายบุญมาจึงไปยืนเบียดบริเวณที่จ่ายยาพยาบาลจึงพูดว่า "ลุงไปยืนต่อคิวเร็ว" นายบุญมารู้สึกงง หันซ้ายแลขวา ก็พบชายหนุ่มคนหนึ่งเดินมา นายบุญมาจึงถามว่า "คุณครับคนไหนชื่อคิวช่วยบอกหน่อยผมจะไปยื่นต่อเขาครับ"

<u>ครั้งที่ 8</u>

<u>เรื่อง</u> **การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล**

เวลา 50 นาที

<u>จุดมุ่งหมาย</u>

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและวิธีการของการแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล
2. เพื่อให้นักเรียนกล้าพูดแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลของตนเอง

<u>อุปกรณ์</u>

1. บัตรสถานการณ์สำหรับสมาชิกแสดงบทบาทสมมติ
2. รูปภาพสาวงาม 3 ภาพ พร้อมทั้งชื่อสมมติของสาวงาม
3. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

<u>ขั้นตอนของกิจกรรม</u>

1. <u>ขั้นนำ</u>

ผู้วิจัยขออาสาสมัครออกมาหน้าชั้นเรียน 3 คน แล้วแจกบัตรสถานการณ์สำหรับสมาชิกให้สมาชิกแสดงบทบาทสมมติ โดยให้เวลาศึกษาบทบาท 5 นาที และแสดงให้เพื่อนดู

2. <u>ขั้นกิจกรรม</u>

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เหลือสังเกตพฤติกรรมการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนทั้ง 3 คน โดยเปรียบเทียบคำพูดของแต่ละคนและจดบันทึกไว้ในแบบบันทึกพฤติกรรม

2.2 ให้อาสาสมัครทั้ง 3 คนออกมาแสดงบทบาทสมมติตามบัตรสถานการณ์ที่สมมติให้แต่ละคนเป็นกรรมการผู้ตัดสินคัดเลือกนางงาม

3. <u>ขั้นอภิปราย</u>

3.1 ผู้วิจัยให้ผู้สังเกตการณ์ทั้งหมดเข้าประชุมกันเพื่อหาข้อสรุปว่าอาสาสมัครทั้ง 3 คน นั้นใครเป็นผู้ที่ตัดสินคัดเลือกนางงามได้เหมาะสมที่สุดเพราะอะไร

3.2 ให้ผู้สังเกตการณ์แต่ละคนออกมารายงานว่าตนเห็นว่าอาสาสมัครคนใดเป็นกรรมการที่เหมาะสมที่สุดเพราะอะไร

3.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ให้นักเรียนเข้าใจถึงการแสดงความคิดเห็นของบทบาทแต่ละคนบนกระดานดังนี้

การแสดงความคิดเห็น			การพิจารณา	การตัดสิน
ความคิดเห็นที่เสนอ	ไม่มีเหตุผลประกอบ	มีเหตุผลประกอบ		
1. น.ส.ดวงใจสมควรเป็นเทพี			ไม่มีเหตุผลเพียงพอ	
2. น.ส.พรสวรรค์เป็นเทพี		เพราะชื่อเป็นมงคล	มีเหตุผลแต่เหตุผลน้อย	
3. น.ส.สุดาสมควรเป็นเทพี		เพราะรูปร่างสูงโปร่ง - ยิ้มแย้ม - ทุกส่วนบนใบหน้าสวย - บุคลิกดี	มีเหตุผลดี	ควรเป็นผู้ชนะเพราะเหตุผลดีที่สุดเพราะเหมาะสมกับคุณลักษณะของเทพี

4. <u>ขั้นสรุป</u>

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปดังนี้ คนเราจะต้องมีเหตุผลและรู้จักใช้เหตุผลในการดำเนินงานเมื่อจะเสนอความเห็นใด ๆ ควรจะมีเหตุผลประกอบด้วย เพื่อกลุ่มจะได้ใช้เหตุผลเหล่านั้นเป็นหลักในการตัดสิน

<u>การประเมินผล</u>

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบและเฉลยโดยให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ

<u>แบบทดสอบ</u>

ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้และเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เป็นเหตุผลเหมาะสมและเขียนเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่มีเหตุผลไม่เหมาะสม

_____ 1. เลี้ยงแมวดีกว่าเลี้ยงหมาเพราะแมวกินปลา

_____ 2. ฉันทนาควรเป็นตัวแทนพูดขอบคุณวิทยากรเพราะบุคลิกดีและพูดชัด

_____ 3. ผมคิดว่าเราควรทำแกงเขียวหวานไก่ดีกว่าหมู เพราะมีหลายคนเป็นอิสลาม

_____ 4. สมชายควรลงแข่งวิ่ง 50 เมตร เพราะทดสอบแล้วทำเวลาดี

_____ 5. ปลามีข้อเสียคือก้างแต่ข้อดีคือเนื้อนุ่ม

_____ 6. ไปทะเลไม่ดีเพราะผมเคยไปมาแล้ว

_____ 7. ผมขอข้าวต้มหมูไม่เอาข้าวต้มกุ้งเพราะแพ้อาหารทะเลครับ

_____ 8. นิสาควรนั่งแถวหน้าเพราะตัวเล็กและสายตาสั้น

_____ 9. เธอควรดื่มน้ำอุ่น ๆ ดีกว่าน้ำเย็น ๆ เพราะเธอไอมาก

_____ 10. ดิฉันคิดว่าไปค่ายที่ชลบุรี เพราะทุกคนในที่นี้ไม่เคยไป

<u>เฉลยแบบทดสอบ</u>

1.✕ 2.✓ 3.✓ 4.✓ 5.✓ 6.✓ 7.✓ 8.✓ 9.✓ 10.✓

<u>สถานการณ์</u>

<u>อาสาสมัครคนที่ 1</u>

สมมตินักเรียนเป็นกรรมการตัดสินเลือกเทพีให้นักเรียนชูภาพ น.ส.ดวงใจให้เพื่อน ๆ ดูแล้วพูดว่า “ข้าพเจ้าเห็นว่านางสาวดวงใจ สมควรจะเป็นเทพี”

<u>อาสาสมัครคนที่ 2</u>

สมมตินักเรียนเป็นกรรมการตัดสินคัดเลือกเทพี ให้นักเรียนชูภาพ น.ส.พรสวรรค์ให้เพื่อน ๆ ดูแล้วพูดว่า “ข้าพเจ้าเห็นว่าน.ส.พรสวรรค์ สมควรจะเป็นเทพี เพราะเธอมีชื่อที่ฟังแล้วเป็นมงคลกว่าคนอื่น ๆ ถึงแม้ว่าผมจะสั้นกว่าคนอื่นก็ตาม

<u>อาสาสมัครคนที่ 3</u>

สมมตินักเรียนเป็นกรรมการตัดสินคัดเลือกเทพี ให้นักเรียนชูภาพ น.ส.สุดาให้เพื่อน ๆ ดูว่า “ข้าพเจ้าเห็นว่า น.ส.สุดาเป็นเทพี เพราะรูปร่างสูงโปร่งกว่าคนอื่น ยิ้มแย้มแจ่มในดีและทุกส่วนบนใบหน้าสวยหาที่ติไม่ได้”

แบบสังเกตการณ์

กรรมการ	การเสนอเหตุผล		เหตุผลเหมาะสมเพราะ	เหตุผลเหมาะสมเพราะ
	มี	ไม่มี		
1.				
2.				
3.				

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความคิดเห็น ความรู้สึกของนักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนว่ามีความรู้สึกอย่างไร ถ้าต้องการกระทำตามสถานการณ์ที่กำหนดให้และต้องการทราบว่านักเรียนกระทำในสิ่งที่กำหนดมาให้มากน้อยเพียงใด

ดังนั้น แบบสอบถามฉบับนี้จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดเพราะแต่ละคนย่อมมีความคิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน ข้อสำคัญนักเรียนจะต้องตอบแบบสอบถามฉบับนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด และคำตอบของนักเรียนจะเก็บไว้เป็นความลับ ลักษณะของแบบสอบถาม จะกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนที่นักเรียนต้องกระทำแล้วให้นักเรียนกาเครื่องหมาย (✓) ในกระดาษคำตอบตามความเป็นจริงของนักเรียน

ชื่อ..... ชั้น.....

โรงเรียน.....

แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

ข้อ	ข้อความ	กระทำบ่อยที่สุด	กระทำบ่อย	กระทำบ้าง	กระทำน้อย	ไม่เคยเลย
1	นักเรียนตอบคำถามตามความคิดของตนเอง แม้จะไม่เหมือนเพื่อนส่วนใหญ่ก็ตาม					
2	นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่างไปจากเพื่อนเมื่อครูถาม					
3	นักเรียนยอมรับกับครูว่าไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน					
4	นักเรียนขอให้ครูอธิบายในเรื่องที่ไม่เข้าใจ					
5	ถ้าเพื่อนไม่ทำความสะอาดในชั้นเรียน นักเรียนจะดักเตือนเพื่อนให้ทำ					
6	ถ้าเพื่อนยืมของไปแล้วไม่ยอมคืน นักเรียนจะบอกเขาให้นำมาคืน					
7	นักเรียนถามครูเมื่อไม่เข้าใจสิ่งที่ครูสอน					
8	นักเรียนบอกให้เพื่อนหยุดวิ่งเล่นในห้อง					
9	นักเรียนเข้าไปห้ามเพื่อนทะเลาะกัน					
10	นักเรียนอธิบายเรื่องที่ครูสอนให้เพื่อนที่ไม่เข้าใจฟัง					
11	ในขณะที่ครูสอน ครูได้พูดถึงสิ่งที่นักเรียนคิดว่าไม่เป็นความจริง นักเรียนจะท้วงติงครูทันที					
12	ถ้าครูแสดงความคิดเห็นซึ่งนักเรียนไม่เห็นด้วย นักเรียนจะกล้าโต้แย้งตามเหตุผลของนักเรียน					
13	ถ้าเพื่อนของนักเรียนใส่เสื้อผ้าซึ่งนักเรียนเห็นว่าสวย นักเรียนจะบอกให้เพื่อนรู้ว่าเขาแต่งตัวสวย					
14	ถ้าเพื่อนให้ความช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนจะบอกเพื่อนให้ทราบว่านักเรียนซาบซึ้งในความมีน้ำใจของเขา					
15	เมื่อมีการอภิปรายในชั้นเรียน นักเรียนจะเสนอความคิดเห็นของนักเรียนเองอย่างอิสระ					

ข้อ	ข้อความ	กระทำบ่อยที่สุด	กระทำบ่อย	กระทำบ้าง	กระทำน้อย	ไม่เคยเลย
16	ถ้าบิดามารดาของนักเรียนต้องการให้นักเรียนกลับบ้านให้ตรงเวลาแต่นักเรียนรู้สึกว่ามันเร็วเกินไป และไม่มีเหตุผลนักเรียนจะพยายามอธิบายให้ท่านฟัง					
17	นักเรียนรู้สึกลำบากใจที่จะขอร้องให้เพื่อนช่วยทำอะไรให้					
18	นักเรียนเป็นคนไม่ชอบแสดงความคิดเห็น					
19	เมื่อมีเพื่อนแสดงความไม่ยุติธรรมกับนักเรียน นักเรียนไม่กล้าที่จะพูด					
20	นักเรียนหลีกเลี่ยงที่จะเข้ากลุ่มกับเพื่อน ๆ เพราะนักเรียนไม่กล้าที่จะพูด					
21	นักเรียนหลีกเลี่ยงที่จะถามปัญหาในชั้นเรียน เพราะมีความรู้สึกประหม่า ขวยเขิน					

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	P	
1	. 628	.000	
2	.762	.000	
3	.586	.000	
4	.576	.000	
5	.335	.035	
6	.549	.000	
7	.626	.000	
8	.542	.000	
9	.336	.034	
10	.365	.021	
11	.375	.017	
12	.511	.001	
13	.534	.000	
14	.465	.003	
15	.625	.000	
16	.638	.000	
17	.388	.013	
18	.540	.000	
19	.339	.033	
20	.351	.026	
21	.563	.000	

ตาราง แสดงคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง (E)			กลุ่มควบคุม (C)		
	คะแนนก่อน (T_{1E})	คะแนนหลัง (T_{2E})	คะแนนผลต่าง (D_E)	คะแนนก่อน (T_{1C})	คะแนนหลัง (T_{2C})	คะแนนผลต่าง (D_C)
1	55	65	10	49	50	1
2	57	69	12	49	47	-2
3	56	71	15	52	46	-6
4	47	66	19	54	54	0
5	44	57	13	54	60	6
6	56	61	5	51	55	4
7	46	53	7	56	54	-2
8	56	68	12	58	43	-15
9	51	64	13	58	60	2
10	49	62	13	52	52	0

ตาราง แสดงผลต่างของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง (E)		กลุ่มควบคุม (C)	
	คะแนน (D_E)	คะแนน (D_E^2)	คะแนน (D_C)	คะแนน (D_C^2)
1	10	100	1	1
2	12	144	-2	4
3	15	225	-6	36
4	19	361	0	0
5	13	169	6	36
6	5	25	4	16
7	7	49	-2	4
8	12	144	-15	225
9	13	169	2	4
10	13	169	0	0
	$\sum D_E = 119$	$\sum D_E^2 = 1555$	$\sum D_C = -12$	$\sum D_C^2 = 326$

$$t_1 = \frac{\sum D_E}{\sqrt{\frac{n\sum D_E^2 - (\sum D_E)^2}{n-1}}}$$

$t_1 = 9.5789$

$$t_2 = \frac{\sum D_C}{\sqrt{\frac{n\sum D_C^2 - (\sum D_C)^2}{n-1}}}$$

$t_2 = -0.6449$

$t_{.01(9)} = 2.821$

ตาราง เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนครั้งหลัง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง (E)		กลุ่มควบคุม (C)	
	คะแนนครั้งหลัง X_1	X_1^2	คะแนนครั้งหลัง X_2	X_2^2
1	65	4225	50	2500
2	69	4761	47	2209
3	71	5041	46	2116
4	66	4356	54	2916
5	57	3249	60	3600
6	61	3721	55	3025
7	53	2809	54	2916
8	68	4624	43	1849
9	64	4096	60	3600
10	62	3844	52	2704
	$\sum X_1 = 636$	$\sum X_1^2 = 40,726$	$\sum X_2 = 521$	$\sum X_2^2 = 27,435$
	$\sum X_1^2 = 404,496$		$\sum X_2^2 = 271,441$	
	$X_1 = 63.6000$		$X_2 = 52.1000$	
	$S_1^2 = 30.7111$		$S_2^2 = 32.3222$	

$$S^2 = \frac{n(\sum X^2) - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{-\frac{(n_1-1)S_1^2+(n_2-1)S_2^2}{n+n-2}\left[\frac{1}{n_1}+\frac{1}{n_2}\right]}}$$

$$t = 4.580$$

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวอังศุธร ถิ่นหลวง

เกิดวันที่ 29 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2508

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

สถานที่อยู่ปัจจุบัน โรงเรียนวัดภาษี เอกมัย 23 แขวงคลองตัน เขตวัฒนา กรุงเทพ 10110

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนวัดภาษี เขตวัฒนา กรุงเทพ 10110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521 ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ป.6) จากโรงเรียนบ้านเหมืองหม้อ จังหวัดแพร่

พ.ศ. 2527 ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) จากโรงเรียนนารีรัตน์จังหวัดแพร่

พ.ศ. 2531 การศึกษาบัณฑิต (กศบ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2542 การศึกษามหาบัณฑิต (กศม) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

อังศุธร ถิ่นหลวง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มีนาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดภาษี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 20 คน โดยสุ่มจากนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนที่อยู่ในระดับต่ำ โดยสุ่มนักเรียนดังกล่าวเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน และโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ t – test

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF GROUP WORK ON THE ASSERTIVE BEHAVIOR IN CLASSROOM OF PRATOMSUKSA 3 STUDENT AT WATPASEE SCHOOL IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

ANGSUTON THINLAUNG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the master of Education deqree in Guidance Counseling Psychology

At Srinakarinwirot University

March 1999

The purpose of this experimental research was to study the effect of group work on the assertive behavior in the classroom of Pratomsuksa 3 student at Watpasee School in Bangkok. The sample were 20 students Who had low assertive behavior in the classroom. They were randomly select for the experimental qroup and the control qroup : each qroup comsisted of 10 students The experimental qroup participated in the qroup work. Proqram While the control qroup was not qiven. The instruments used in this research were the questionnaire on the Assertive behavior in the classroom : the qroup work proqram. The data were statistically analysed by t – test.

The result were concluded as follows

1. The Assertive behavior in the classroom of the students in the experimental qroup were siqnificantly higher than before the experiment at .01 level.

2. The Assertive behavior of the experimental qroup was siguificantly higher the control qroup at .01 level.